Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 238. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го ГРУДНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 15, 1983 No. 238. VOL. XC.

ІНЖ. В. НАЗАРЕВИЧА ВИБРАНО ПРЕЗИДЕНТОМ УІА

Ню Йорк, Н.Й. (ПС УІА) — Аж два засідання (18-го і 30-го листопада 1983 р.) відбула Рада Українського Інституту Америки, щоб на цю каденцію вибрати Управу і голів комісій.

Причиною цього була тяжка ситуація, коли Теодор Джус, який на протязі вже 19-ох років після смерти свого батька Володимира Джуса, фундатора цієї інституції, був з року на рік перевибраний її президентом, відмовився дальше ним бути, не зважаючи на те, що всі члени Ради Директорів однозгідно настоювали, щоб він на цьому становищі залишився, виходячи з заложення, що ім'я „Джус" неподільно зв'язане з назвою Український Інститут Америки.



Інж. В. Назаревич

Після довгих переговорів Т. Джус погодився бути президентом-емеритом без екзекутивних обов'язків, а на президента Інституту обрано інж. Володимира Назаревича.

До Екзекутивної комісії крім нього увійшли як члени: мгр Володимир Баранецький — віцепрезидент, Зенон Баб'юк — касир, інж. Марія Гончаренко — англомовна секретарка і д-р Ростислав Сочинський — український секретар.

Головами комісій Українського Інституту Америки обрано слідуючих осіб: Організаційна комісія (придбання нових членів) — д-р Юрій Кушнір; Комісія придбання фондів — мгр Володимир Баранецький; Програмова комісія — інж. Володимир Гнатківський; Комісія суспільної опіки — Лідія Савойка; Комісія громадських зв'язків — ред. Роман Чайковський (він перейняв ці обов'язки від д-ра Романа Сочинського, який очолював цю Комісію майже шість років і перейшов тепер на інше становище); Мистецька комісія — Св'ятослав Гординський; Комісія опіки над будинком УІА — інж. Андрій Пащук; Освітня комісія — д-р Зірка Дерлиця; Комісія молодих професіоналістів — Юрій Мартинюк; Комісія студентських програм — Андрій Лопатинський; адміністративний директор — Андрій Добрянський.

Голови комісій мають подати до затвердження Раді Директорів УІА на її найближчому пленарному засіданні своїх співробітників включно із заступниками.

На засіданнях обговорено також різні адміністраційні проблеми та пляни щодо дальшої діяльности й засобів придбання на це відповідних фондів.

Український Інститут Америки потребує нових членів і великого капіталу. За аплікаціями слід звертатись і пожертви, за які Рада Директорів буде незмірно вдячна, пересилати на адресу: Ukrainian Institute of America; 2 East 79th St., New York, N. Y. 10021; тел.: (212) 288-8660.

Появився переклад еспанської драми М. М. Палія

Буенос Айрес, Аргентина. — Із місцевого Видавництва Юліяна Середяка цього року вийшов 77-сторінковий переклад з еспанської драми Антонія Буера Вальсха п.з. „Історія сходової клітки" в опрацюванні Миколи М. Палія.

У вступі до цієї п'єси перекладач накреслює історично-культурне тло Еспанії, в якому творив Антоніо Буеро Вальсха, як теж літературну діяльність його сучасників. М. Палій подає також біографію і творчість Вальсхи. Аналізуючи п'єсу цього драматурга, він пише: „Розглядаючи п'єсу докладніше, читач (глядач) приходить до переконання, що 'Історія сходової клітки' поза картиною буденного життя різних звичаями родин, є частинно віддзеркаленям суворої і хибної соціяльної системи, і частинно, вислідом особистих недоліків персонажів".

Цю книжку — в ціні 5 долярів включно з поштовою пересилкою — зацікавлені можуть замовляти, звернувшись на адресу: Julian Serediak, Editor, Casilla de Coreo 7, Suc. 7, 1407 Buenos Aires, Argentina.

ГОСТІ З АРҐЕНТИНИ ВІДВІДАЛИ УНС І В-ВО „СВОБОДУ"

В Головній Канцелярії УНС (сидять, зліва): д-р І. Флис, Б. Коваль, О. Хам, У. Дячук; (стоять, зліва): В. Сохан, мґр Р. Крупка, С. Гавриш і А. Драган.

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Користаючи з нагоди перебування на Північно-американському континенті у зв'язку з їхньою участю в ІУ Світовому Конґресі Вільних Українців, два члени делеґації з Арґентини загостили до Головної Канцелярії УНСоюзу і В-ва „Свободи" в п'ятницю, 9-го грудня.

Олександер Хам, голова Централі Товариства „Відродження", і Богдан Коваль, секретар і містоголова Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій на Південну Америку прибули в товаристві мґра Романа Крупки, представника ОДВУ та відомого громадського і союзового діяча в Ню Йорку.

О. Хам і Б. Коваль — надзвичайно активні члени української зорганізованої громади в Арґентині, ґрунтовно обзнайомлені з її субстанцією і потребами, поділилися своїми враженнями щодо ІУ СКВУ із затрудненими в Головній Канцелярії членами Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу та з редакторами „Свободи". В розмовах брав участь також редактор-емерит Антін Драган.

Гості з Арґентини теж розповіли про життя укра-

(Закінчення на стор. 7)

ПОВЕРТАЮТЬСЯ ВІЙСЬКА ЗСА

Вашінгтон. — Понад 1,000 парашутистів 82-ої десантної дивізії, останньої бойової частини американських військ на Ґренаді, повернулися в понеділок, 12-го ґрудня, з цього караїбського острова додому.

Департамент оборони повідомив також, що на острові залишилися ще 1,200 вояків частин підтримки і постачання, які до кінця тижня будуть зменшені до 300 осіб.

Основна частина тих, що залишилися — це головно військова поліція. Інші залишені частини — це медична служба, адміністративний персонал, спеціялісти цивільного будівництва, служба безпеки, частини постачання, повітряна контроля на летовищах тощо. В додатку 100 інструкторів залишилися для вишколу військових частин Ґренади та інших караїбських країн.

В загальному в рятівних операціях на Ґренаді брали участь американські війська в загальній кількости 7,000, які в той чи інший час перебували на острові від 25-го жовтня цього року.

Для того, щоб заспокоїти критиків у Конґресі, Адміністрація президента Рональда Реґена вирішила вивести всі американські війська з острова до Різдвяних свят, тобто до 25-го грудня, і таким чином уникнути дальшого обговорення питання перебування американських військ на Ґренаді.

Департамент оборони сказав, що компанія американської військової поліції залишиться на Ґренаді та допомагатиме місцевим властям втримувати порядок та вишколювати ґренадську поліцію.

Під час військових операцій американських військ на Ґренаді, ці війська були також уповноважені арештувати ґренадських злочинців та тих, які становили загрозу для громадського порядку і безпеки.

УСПІШНО ВІДБУВСЯ НАДЗВИЧАЙНИЙ СОБОР УГПЦ

Під час рукоположення Владики І. Стінки (зліва): Архиєпископ Марко, Архиєпископ Василій і Митрополит Андрей.

Вінніпеґ, Ман. — В суботу і неділю, 26-го і 27-го листопада ц.р., відбувся Надзвичайний Собор Української Греко-Православної Церкви, на якому було вибрано двох кандидатів на єпископів — протоієрея Олександра Костюка з Ватерлу, Онт., і архимандрита Івана Стінку із Кемсак, Саск.

Владика Василій, який дотепер був єпископом Саскатунським і тимчасово опікувався Східньою епархією, був на Соборі підвищений до сану архиєпископа та вибраний архиєпископом торонтонським і Східньої епархії. На внесок Собору Єпископів і Консисторії Надзвичайний Собор УГКЦеркви вибрав Архиєпископа Василія заступником Митрополита Андрея. З цієї причини він і дальше буде перебувати у Вінніпеґу.

Надзвичайний Собор побільшив Священний Собор Єпископів до п'яти осіб, разом з тим устійнено ще одну єпископську катедру. П'ятою єпископською катедрою став собор Пресвятої Тройці у Ванкувері, що є в складі Західньої епархії.

На становище Ванкуверського єпископа вікарія Західньої епархії вибрано протоієрея Костюка. Протоієрей О. Костюк народився в Україні в 1920 році До Канади прибув в 1952 році з Англії. Закінчив богословські студії в Колеґії Св. Андрея і в 1955 році Митрополит Іларіон рукоположив його в сан священика. Після пострижения в ченці і піднесення його в архимандритство він буде в короткому часі рукоположений в сан єпископа.

На спорожнілу Саскатунську катедру Надзвичайний Собор вибрав архимандрита Івана Стінку, який народився в 1935 році в Бюкенені, Саск. Деякий час працював учителем. В 1973 році закінчив богословські студії в Колеґії Св. Андрея, а в 1974 році був висвячений в сан священика в безженному стані. В суботу вечором, 26-го листопада ц.р., відбулося наречення його в сан єпископа, а в неділю, 27-го листопада він був рукоположений Блаженнішим Митрополитом Андреєм, Архиєпископом Борисом і Архиєпископом Василієм єпископом саскатунським—вікарієм Середньої епархії.

На програмі Надзвичайного Собору була поставлена точка про голодомор в Україні. Собор осудив доконане безбожною владою народовбивство в Україні в 1932-33 роках та рішив пам'ять невинних жертв голодомору в Україні згадувати в окремий день в році, установлений в церковному календарі. Собор рішив також про співпрацю з дослідчими установами про голодомор.

На програмі Надзвичайного Собору було також питання про підготовку до ювілею 1000-ліття хрищення України та прийнято відповідну резолюцію.

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕҐЕН ГОВОРИТЬ ПРО СИЛУ АМЕРИКИ

Ню Йорк. — Президент Роналд Реґен, виступаючи з короткою 10-хвилинною патріотичною промовою на зібранні воєнних ветеранів нагороджених найвищими відзначеннями, заявив тут в понеділок, 12-го грудня ц.р., у Шератон Сентер готелі, що дні американської дипломатичної і військової слабости минулися, а збройні сили З'єднаних Стейтів Америки знову стали на свої ноги і є здібні та готові кожної хвилини обороняти свою батьківщину, свій нарід і заприязнені з Америкою країни перед евнетуальною атакою на них з будь-якої сторони.

Промову Президента присутні переривали бурхливими оплесками. З тієї нагоди Р. Реґенові було вручено відзнаку і грамоту патріотизму Асоціяції американських військових героїв, які у числі біля 600 осіб зібрались у балевій залі готелю для згаданої церемонії, зустрічі з Президентом і коротких нарад. Відзначення для президента Р. Реґена вручив голова Асоціяції Роналд Рей у приявності інших провідних членів і вдови по колишньому леґендарному генералові Даґлесові МекАртурові.

Р. Рей, користаючи з нагоди зустрічі з Президентом, заявив, що завдяки Р. Реґенові „американці стали більше собою, стоять більш випростувано, гордо, їхні серця наповнені не тільки пошаною до свого народу й Уряду, але й любов'ю до самих себе і свободолюбних народів, що є готові самі обороняти свою волю"

Коротко перед приїздом до Ню Йорку найближчі співробітники Президента поінформували його про черговий замах терористів, тим разом на американську амбасаду в Кувейті, але Р. Реґен не використовував цього випадку у своїй промові. Він тільки натякнув, що Пентаґон переслав тепер для американських морських піхотинців в Ливані нову модерну зброю і військовий виряд і, що від сьогодні не буде більше такого випадку, щоб американські вояки мусіли боронити своє життя і свої позиції зброєю з минулих воєн.

„Мир у свободі — це нове наше гасло і ми будемо в ім'я цього миру переговорювати, будемо його боронити де тільки зможемо", — заявив Президент присутнім.

В Англії заарештували двох пачкарів

Лондон. — Двох британців обвинуватили в понеділок, 12-го грудня, в намаганнях нелеґально переправити складний ком'ютор американського виробництва до країн совєтського бльоку, порушуючи закон про заборону експорту складної технології.

Службовці британської митниці в порті Пул затримали в неділю, 11-го грудня, вантаж з шістьома комп'юторами саме перед від'їздом на пором, який плив до Франції. Службовці митниці заявили, що вантаж був вартістю 750,000 долярів.

Арештованими британцями є 51-літній директор компанії Браєн Вилліямсон і 40-літній інженер Кристофер Карріґен.

Газета „Дейлі Мейл" повідомила, що ЗСА заборонили компанії Вилліямсона бути посередником у нелеґальному перевезенні заборонених товарів до Совєтського Союзу.

Конфіскація вантажу з комп'юторами є ще однією совєтською аферою викрадання заавансованої технології на Заході. Як відомо, в листопаді та на початку грудня в Західній Німеччині та Швеції були перехоплені інші вантажі зі складними надзвичайно чутливими комп'юторами, які також нелеґально прямували до Совєтського Союзу.

Спеціяльний посланець президента Роналда Реґена Ричард Перл заявив в останньому телевізійному інтерв'ю з Бі-Бі-Сі, що Совєтський Союз всякими способами намагається викрасти найновіші здобутки західньої науки і техніки.

Сіті совєтських аґентів розкинуті по цілому світі, щоб здобути секрети найновіших содягнень, перш за все в ділянці військової техніки, наприклад, бомбардувальника типу Б-1, комп'юторів, ракет тощо.

У СВІТІ

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ, які були присутні на церемонії заприсяження нового президента Арґентини та переходу влади з рук військової хунти в руки демократичного уряду, вважають, що події в Арґентині будуть мати значний вплив на сусідні країни з військовими диктатурами, наприклад, Уруґваю, Чіле і Параґваю. Новий посол ЗСА в Арґентині Франк В. Ортіз з приводу цього сказав: „Багато сусідів Арґентини мають ті самі проблеми, які потрясали цією країною на протязі останніх років. Тому можна сподіватися, що приклад Арґентини матиме певне значення для них".

УРЯД ТАЇЛЯНДУ ВІДКЛАВ на невизначений час прохання Північної Кореї відкрити своє посольство в Банґкоку. Таїлянд пов'язує свою відмову з терористичним актом Північної Кореї в Ранґуні 9-го жовтня. Два північнокорейські військові старшини були засуджені на кару смерти бурманським судом за причетність до цього терористичного злочину і були розстріляні в минулу п'ятницю. Таїлянд мав добрі культурні та торговельні зв'язки з Північною Кореєю, але після бомбового акту в Ранґуні ці добрі відносини майже припинилися повністю.

ІТАЛІЙСЬКИЙ СУДДЯ Іляріо Мартелля, який розслідував справу причетности Болгарії до спроб вбити Папу Івана Павла II 13-го травня 1981 року, закінчив розслідування цієї справи і передав всі дані до державної прокуратури. Державний прокурор Антоніо Альбано повинен тепер рішити, чи розпочати суд над одним болгаром і двома турками, які арештовані та сидять в італійській в'язниці, обвинувачені у співпраці з виконавцем замаху турком Мехмедом Алі Аджею, який вже засуджений на довічне ув'язнення.

ПОВСТАНЦІ АНҐОЛІ заявили в понеділок, 12-го грудня, що вони знищили минулого тижня 140 урядових і трьох кубинських вояків у чотирьох центральних провінціях. У повідомленні, виданому в столиці Портуґалії Лісбоні повстанською групою УНІТА, говориться, що повстанці цієї групи успішно просуваються на північ у напрямі столиці Люанди. Минулої п'ятниці офіційне анґольське аґентство Анґоп зі свого боку повідомило, що у протинаступі проти партизанів УНІТА урядові війська знищили за три місяці боїв приблизно 2,000 партизанів.

МОСКОВСЬКИЙ ЖУРНАЛ запропонував у понеділок, 12-го грудня, розпочати друкування різних об'яв і повідомлень комерційного характеру в совєтських газетах. В даний час совєтські газети виключають будь-які повідомлення особистого характеру. В них на чотирьох або шістьох сторінках друкуються лише офіційні партійні та державні матеріяли, то тут, то там перервані фотографіями тих же офіційних осіб чи подій. Журнал пропонує, наприклад, друкувати оголошення про продаж колгоспної продукції на базарах і ринках.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ ПОСИЛИЛИ ОБСТРІЛ СИРІЙСЬКИХ ГНІЗД

Бейрут, Ливан. — Кораблі американської 6-ої фльоти обстріляли своїм артилерійським вогнем у вівторок, 13-го грудня, сирійські становища протилетунської оборони, які стріляли до двох американських розвідувальних літаків над окупованою сирійцями територією Ливану.

Після американського артилерійського вогню з кораблів сирійська артилерія намагалася обстріляти резиденцію американського посла, але не завдала жадних втрат чи пошкоджень.

В Тріполі ізраїльські гармати двічі обсріляли оточені в цьому місті вірні Ясірові Арафатові палестинські партизанські частини, і тим самим знову відклали їх евакуацію з Ливану.

Уряд ЗСА офіційно звернувся до Ізраїля, щоб він припинив обстріл і дозволив Арафатові та його 4,000 вірного війська вільно відплисти з Тріполі.

Командування сирійської армії повідомило в Дамаску, що сирійські становища були ціллю „заплянованої аґресії" ЗСА. Американський обстріл був уже другим за останні декілька днів.

Пентаґон зі свого боку заявив, що артилерійський обстріл був згідний з політикою ЗСА відповісти відплатним вогнем на сирійський обстріл розвідувальних американських літаків. Пентаґон також проголосив, що місцеве американське командування має право рішати щодо відплатних дій.

В мусулманському західньому Бейруті поодинокі вистріли легкої зброї вбили одного французького парашутиста під час патрулювання міста. Французи відповіли кулеметним вогнем.

У двох християнських церквах у Бейруті вибухли у вівторок бомби, поранивши в одній з них три особи.

В Сирії тисячі сирійців демонстрували з протиамериканськими лозунгами проти американсько-ізраїльського стратегічного співробітництва. Ці демонстрації відклали відвідини Сирії спеціяльним посланцем президента Роналда Реґена Доналдом Рамсфелдом, яке було запляноване у зв'язку з намаганнями ЗСА звільнити захопленого Сирією американського летуна Роберта Ґудмена, літак якого був зістрілений сирійцями, а він потрапив у полон 4-го грудня.

РІЗДВЯНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ БАПТИСТСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Бруклин, Н. Й. — Українська Баптистська Церква, при 151 Нобл вулиці (Ґрінпойнт) в Бруклині, запрошує зацікавлених на Різдвяне Богослуження з особливою програмою, яке правитиметься в неділю, 25-го грудня ц.р., о год. 1-ій по полудні. Ближчі інформації можна отримати телефонуючи на число: (212) 296-8287.

ВШАНУЮТЬ О. ПРОТОПРЕСВІТЕРА А. СЕЛЕПИНУ

Ню Йорк. — Українська автокефальна православна церква, Свято-Троїцька катедра, при 359 Брум вулиці, парафіяльний уряд, сестрицтво та братство інформують, що в суботу, 17-го грудня ц.р., тут у власному приміщенні відбудеться урочисте святкування з нагоди 50-ліття прийняття священного служіння Українській Автокефальній Православній Церкві та українському народові о. протопресвітера Артермія Селепини, настоятеля Свято-Троїцької парафії. Святкування розпічнеться о год. 2-ій по полудні та складатиметься з урочистого Молебня з участю духовенства, концерту та святкової трапези. Вступ за запрошеннями.

В АМЕРИЦІ

ПОЛІЦІЯ І СЛУЖБОВЦІ Федерального Бюра Інвестиґацій (ФБІ) та прибережна сторожа ЗСА затримали у відкритому морі гаїтський корабель і зліквідували 25 тонн маріхуани, яку група контрабанди намагалася перетранспортувати до берегів Нової Англії. Не обійшлося, очевидно, без вжиття сили і навіть стрілянини. Гаїтський корабель категорично відмовлявся прийняти накази капітана американської прибережної сторожі і тоді прийшлось відкрити вогонь перестороги з тяжкого скоростріла і малої гарматки. Цей „арґумент" був більше зрозумілий для контрабанди і вони, викинули багаж в море і заякоривши свій корабель, піддались прибережній сторожі. Службовці ФБІ арештували на місці шість осіб, а вміжчасі поліціянти і вояки виловили з моря 14 великих клунків колюмбійської високоякісної маріхуани. Крім маріхуани на кораблі було знайдено деяку кількість інших наркотиків.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА КОМІСІЯ для студії фатальних випадків на далекобіжних шляхах спричинених водіями, які вживають алькоголь, рекомендуватиме президентові Роналдові Реґенові і окремій підкомісії в Палаті Репрезентантів піднести вік купна алькоголю до 21, бо найбільше алькоголю вживають молоді люди у віці від 16-го до 21-го року життя. Існує можливість, що піднесення віку наступить на федеральному рівні, щоб таким чином оминути труднощі, які мають стейти. Якщо стейтові уряди не будуть згідні з адміністративним зарядженням, Конґрес буде змушений прийняти окремий законопроєкт.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Джералд Форд, виступаючи на телевізійній програмі, заявив, що у випадку коли ворогуючі між собою політичні фракції в Ливані не погодяться і громадянська війна буде далі продовжуватися в тій країні, ЗСА повинні вивести з Бейруту свої військові частини, щоб вони не стали жертвами міжфракційної боротьби. Переговори в Женеві між представниками поодиноких фракцій не дали жадного висліду і загроза поглиблення громадянської війни в Ливані знову збільшилась. Тепер наступив час, щоб Уряд ЗСА сказав своє остаточне слово, — твердив Форд.

ЗАСТУПНИК ПРЕСОВОГО секретаря Білого Дому Леррі Спікс дав до зрозуміння кореспондентам, що президент Роналд Реґен веде майже кожного дня розмови з речниками Пентаґону про можливість зміни тактики американського мирного корпусу в Ливані і забезпечення морських піхотинців перед атакою з боку підтримуваних Сирією і Іраном мусулманських терористів. На думку Спікса ці справи рішають в першу чергу в Пентаґоні, тоді коли Білий Дім керується більше політичними арґументами.

ДЖЕЙМС БЕЙКЕР, найближчий співробітник президента Роналда Реґена і член його так званого „кухонного кабінету", має амбіції політичного характеру і зовсім не хоче, як інформувала недавно преса, стати комішенером бейзболу. У черговому Реґеновому кабінеті Бейкер правдоподібно займатиме видний пост дорадника у справах крайової безпеки, або державного секретаря.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1 25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Тверда політика Реґена і реакція в ЗСА й у світі

Роналд Реґен не пішов слідами свого попередника, Джиммі Картера, який теж умів промовляти різко і твердо, але обмежувався тільки до реторики. Реґен проявив свою тверду політику, наставлену на спротив дальшому походові совєтського імперіялізму, у ділах, які вже перейшли до історії: несподіваний наскок на острів Ґренада на Караїбському морі й ліквідація тамошнього комуністичного режиму, — перекинення до п'ятьох країн Західньої Европи ракет типу Першінґ-2 всупереч усім погрозам і всьому шантажеві збоку СССР, — зберігання американського війська в Ливані без уваги на болючі людські втрати. В останній своїй щотижневій короткій радіопрограмі до народу Реґен пригадав, що й Д. Д. Айзенгавер вислав був 8,000 морських піхотинців до Ливану для заведення там ладу, але тоді, казав він, у 1958 році не було в Ливані чужих військ, а тепер Сирія має там 20,000 війська, а в Сирії є 7,000 совєтських військових „дорадників" і техніків. Проте Близький Схід і в ньому Ливан займає ключове становище в економіці Заходу і тому треба там бути, — твердив Президент з ясним натяком на нафтовий басейн, загрожений совєтським походом.

Ця політика Реґена спричинила вибух несамовитої демагогічної опозиційної кампанії збоку демократів і всіх лібералів. Реґенові закидують, що він „поквапний до револьвера ковбой", що він нехтує життям американських вояків, що він довів Америку і світ „на берег війни", спричинивши зірвання совєтами конференцій у справах редукції збройного арсеналу та обмеження числа ракет у Західній Европі, ведених паралельно у Відні й у Женеві. Подібна реакція в пацифістично настроєних колах Західньої Европи, де продовжуються демонстрації проти перебування на західньоевропейському терені американських ракет. Але авторитет ЗСА у світі зріс і зріс авторитет Реґена.

Широкі кола американського суспільства сприймають тверду політику Роналда Реґена прихильно. Різні опитові аґенції твердять, що популярність Реґена не впала, а зросла і коли б тепер відбулися президентські вибори, то він напевно виграв би. Американці — народ закоханий у спорті, вони люблять рішучість і відвагу.

Популярність Реґена скріплює факт, що між восьми демократичними кандидатами на президента нема ні одної рівної йому, Реґенові, індивідуальности. Недавно можна було бачити й чути виступ на телевізійній передачі Сі-Бі-Ес колишнього віцепрезидента Волтера Мондейла, який ніби має найбільші шанси з-посеред усіх демократичних президентських кандидатів, „Я знаю Білий Дім, я знаю Конґрес, я знаю американський нарід і його потреби, я знаю світ — я маю найкращі кваліфікації бути президентом З'єднаних Стейтів" — промовляв Мондейл під захоплені оплески авдиторії.

Це не був виступ державного мужа, а пропаґандивна автореклямова промова пересічного політика. І хоч ліберальна східньоамериканська преса подає залюбки опозиційні супроти Реґена голоси, промовчуючи прихильні, проте в поважних журналах признається непромикальні заслуги Роналда Реґена для усвідомлення світу й американського народу, чим по суті є СССР і яку загрозу для світу становить совєтський імперіялізм. Писав недавно передовик „ЮС Ньюз енд Ворлд Ріпорт" Марвін Стон: „...Президент може не всім подобатися. Але він зробив вже досить багато: він рішуче пригадав світові незлічениий рекорд Кремлю у нелюдяній брутальній поведінці..." Передовик іншого впливового поширеного журналу „Нюзвік" Джордж Вілл писав: „Сліди черевиків американських вояків на Ґренаді зробили більше, як можуть вдіяти ракети ЕмЕкс для потвердження, що таке надійна потуга Америки..."

Поруч із відомими найширшими колами американського суспільства рішучими ходами американської політики — йдуть промовчувані Білим Домом і Державним департаментом дипломатичні заходи. Ось появилася коротенька вістка, що державний секретар Джордж Шулц перевів у Тунісі нараду з тамошнім президентом Бурґуїдом і що від'їхав відтіль на зустріч з мароканським королем Гассаном. Реґен послідовно веде дворейкову політику — військово-політичного союзу з Ізраїлем, але й зберігання приязних взаємин з прозахідним арабським світом.

З початком 1984 року Роналд Реґен має офіційно проголосити, чи він кандидує на другу каденцію президента ЗСА. Він повинен кандидувати і повинен у здоров'ї урядувати дальших чотири роки, бо це один із найкращих президентів, що їх мала Америка.

Олександер Татомир

ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ОБСТРІЛОМ

Під час шостої річної Конференції світових засобів масової інформації учасники гостро атакували їх західню вітку за фаворизування революційних рухів у цілому світі. Вони вказували на ліберальні настрої репортерів ЗСА й Західньої Европи та на звичай вірити словам радикальних терористів у Ель Сальвадорі, Перу, Колюмбії й Південній Африці, а ставитися з крайнім критицизмом і презирством до існуючих правлінь. Погляди деяких прелеґентів чітко з'ясували їхню критичну настанову до деструктивної діяльности значної частини західніх засобів масової інформації та заслуговують на те, щоб познайомити з ними ширше українське громадянство.

Позитивна критика

Синдикована кореспондентка Джорджія Енн Ґаєр — американка з великим досвідом в інформуванні про міжнародні події, говорила про те, що засоби масової інформації дуже турбуються такими країнами як Ель Сальвадор, де порушують права людини, але майже ніхто не згадує про Афганістан: „Коли західні часописи переповнені галасливими наголовками про Центральну Америку та Ель Сальвадор, то в них майже ніщо не найдете про Афганістан, не зважаючи на те, що в Ель Сальвадорі є тільки 55 американських дорадників, а в Афганістані 154,000 совєтських солдатів і старшин. ЗСА стараються допомогти урядові, який вони не створили, а совєти хочуть анектувати цілу державу й нарід. Світові засоби інформації є завжди проти ЗСА, а тільки незначна частина критикує СССР".

Ґуідо Фернандез, колишній видавець „Денника Нації" в Коста Ріка, одного із найбільше респектованих часописів Латинської Америки, розказував про свою ролю в поширюванні сандіністської революції в Нікараґуа, ролю, яку тепер гостро осуджує. Він згадував, що в часі трьох років, які попередили повалення уряду Самози в 1979 році, „Ми промовчували численні інформації і це було нашим першим промахом. Я мушу признатися, що симпатії 'Денника Нації' до революції в Нікараґуа причинилися до її успіху та до допомоги, яку давала Коста Ріка тамошнім революційним силам. Ми промовчували, або й свідомо перекручували повідомлення. Нашою вихідною точкою було переконання, що 40-річна диктатура династії Самози тривала задовго в нації позбавленій основних прав людини. Ми ризикували ставкою на ліве правління, замість толерувати праву диктатуру. Багато людей своєчасно остерігало нас і вони не помилилися. Як видавець я не мав жадних ілюзій відносно характеру уряду, який прийде після повалення Самози, але вважав, що в логічній системі пріоритетів Самоза мусить відійти, а опісля буде видно, що дальше робити... Ми не інформували громадянства про партизанські табори, основані на території Коста Ріки, як теж про нелеґальну доставу зброї, таємні арсенали й про сховища для революціонерів у самому серці Сан Хозе. В русі проти Самози брали участь численні демократичні провідники і ми вірили, що для них було забезпечене місце в майбут-

(Закінчення на стор. 7)

Іван Боднарук

ЯК МОСКВА НИЩИЛА НАШУ КУЛЬТУРУ

(До 120-річчя Валуєвського циркуляра)

Цього року припадає 120 років від Валуєвського обіжника, яким царська влада попередила ганебний Емський указ. Мабуть, ніяка мова ні література в Европі не мала так багато перешкод у своєму розвитку, як наша. Царський уряд не признавав існування українського народу й придушував його культуру, особливо мову й літературу.

Не всі українці знають, що крім ганебних указів з 1863 і 1976 років, був перед ними ще царський указ, не менше від Валуєвського й Емського ганебний, а навіть куди більш від них загрозливий, бо спрямований на біологічне знищення українського народу через мішані подружжя. Такий указ вислала цариця Анна Івановна своєму намісникові в Україні князеві Я. Шаховському в січні 1734 року (в наступному році буде кругло 250 літ від того часу), негайно після смерти гетьмана Данила Апостола. Цариця Анна не дозволила тоді вибрати нового гетьмана, а його місце зайняло т. зв. Правління Гетьманського Уряду, що складалося з трьох росіян і трьох українців. Головою того правління і фактичним володарем України став князь Я. Шаховський, який керувався таємними царськими наказами та інструкціями. В 1734 році вислала цариця Анна Шаховська строго таємний народовбивчий указ такого змісту: „Наказуємо вам, щоб ви вашою спритністю таємно нишком доклали особливого труду відводити малоросіян від одруження з білорусами, поляками та іншими закордонними жителями, а спонукували їх спритним способом одружуватися з росіянами".

У 1863 році під впливом російської реакційної публіцистики, що безпідставно обвинувачувала українців у зв'язках з польським січневим повстанням, Пьотр Валуєв, царський міністер внутрішніх справ у 1861-1868 роках, видав таємний циркуляр проти українського друкованого слова, заявивши, що української мови "нєт, нє било і бить нє может". Той циркуляр заборонив видавати наукові праці, навчальні посібники і книжки для народу українською мовою. Валуєвський указ заборонив теж існування всіх „недільних шкіл" і навіть адміністраційно заслав кількох українських діячів. Могли виходити тільки твори красного письменства, але й ці, очевидно, під суворою цензурою. За повною згодою царя той таємний циркуляр затверджено 20-го липня 1863 року. Заборонено навіть друкувати Святе Письмо українською мовою. Той указ був далеко розрахований і став великим ударом по українській культурі. На протязі повних 10 років від появи цього циркуляра на просторах російської імперії не появилася ні одна книжка українською мовою. У 1866 році Валуєв видав інструкції цензурним комітетам, якими знову забороняли пускати до друку популярну літературу українською мовою. Цікаво, що Валуєв покликався на наших „землячків", ніби „більшість їх самі ґрунтовно доводять, що ніякої малоросійської мови не було і що діялект їхній, це та сама російська мова, тільки зіпсута впливом на неї польської мови".

Один із ідеологів великодержавного російського шовінізму, редактор „Московских Ведомостей" Катков, на сторінках свого часопису „доказував", що Україна „ніколи не мала окремої історії, ніколи не була окремою державою. „Малоросійської мови ніколи не було і, не зважаючи на всі зусилля українофілів, до цього часу вона не існує".

Цар Олександер II, який перебував на лікуванні в німецькому купелевому містечку Емс, коло Вісбаден, видав 18-го травня 1876 року таємний указ про заборону друку й поширення книжок українською мовою. Цей указ видано в зв'язку з доповідною запискою цареві Михайла Юзефовича, помічника куратора Київської шкільної округи, що був запеклим ворогом українського руху й добачав у ньому „приховане засіхання на державну єдність Росії". Емський указ забороняв довіз книжок і брошур, друкованих за кордоном, на територію російської імперії, друк і видання в Росії оригінальних творів і перекладів українською мовою, крім белетристики, але й ці друки мали бути в російському правописі й під наглядом цензури. Забороняв теж театральні вистави, доповіді українською мовою і друк українських текстів до музичних нот. Закрито прихильну до українців газету „Киевскій Телеграф".

Наслідком ганебного Емського указу деякі письменники перестали писати. Павло Филипович писав, що це, може, унікальне явище в цілій всесвітній літературі, що найпопулярніший український байкар і добродушний жартун Л. Глібов наслідком тих репресій замовк на повних 20 років. Багато творів пропало для нашої літератури, бо поети й письменники покидали літературу.

Емський указ називають теж „указом Юзефовича", помічника куратора Київської шкільної округи. Той указ ніколи не був відкликаний. Тоді очі українців Наддніпрянщини звернулися до Галичини, де конституція давала змогу розвиватися українській культурі. Завдяки цьому Галичина і Львів стали нашим П'ємонтом. Через те Росія намагалася знищити те вогнище нашої культури й це було однією із цілей окупації Галичини царською армією, яка понищила там наші бібліотеки й палила українські книжки. Генерал губернатор царських війск Бобрінський 30-го вересня 1914 року заборонив під карою трьох місяців тюрми або трьох тисяч рублів продавати або випозичати українські книжки, крім тих, що вийшли в Росії.

У своєрідний спосіб московські большевики продовжують царську політику нищення нашої мови й культури. Щоправда, сьогодні немає у Совєтському Союзі Валуєвських та Емських указів, але існують тим більше рафіновані методи обмежування української мови й літератури та нищення нашої культури. Влада СССР кладе натиск на кампанію за мішані подружжя. Покликаних до армії молодих українців висилають на вишкіл поза Україну, а після відбуття військової служби стараються затримати їх на чужині, де вони згодом одружуються з чужинками. подібно роблять з університетською молоддю, яку тисячами висилають на працю далеко поза Україну; одночасно поселюють сотні тисяч росіян в Україні. Якщо так піде далі, то за сто років, якщо до того часу большевицька імперія не завалиться, український народ може перестати існувати. Чуємо про „Додаткові заходи" самого вже „українсько-республіканського" міністерства освіти, що охоплюють 31 параграф. У кожному з тих параграфів є поради, що робити, щоб російська мова стала панівною не тільки у зросійщеному вже відсьогодні місті, але й на селі, не тільки в прилюдних місцях, але і в найінтимнішому колі родини. Тепер (тільки для вивчення російської мови), якщо кляса матиме вже 25 учнів, то наказують її ділити на дві підгрупи, тобто на одного вчителя припадатиме по 12-13 учнів. А від 20 лютого 1984 року „Додаткові заходи" дають пораду давати одного викладача на вісім студентів. Такого „блага не передбачається ніякому іншому предметові, а вже найменше українській мові.

Андрій Даріян Сольчаник

22-га Орликіяда

(Враження не-пластуна)

Пластовий курінь ім. Григора Орлика щорічно влаштовує Орликіяду — змагання юнацьких куренів та вибір гетьманича і гетьманівної.

На цьогорічну 22-гу Орликіяду, що відбулась в днях 12-13-го листопада на Оселі Українського Народного Союзу на Союзівці з'їздились пластові юнаки та юначки із далеких місцевостей, щоб взяти участь у пластовому змагу. Не відстрашила їх далека віддаль та небезпека снігового походу. Злітались вони з Клівленду, Торонто та інших далеких і близьких міст, щоб провести час серед друзів-пластунів, щоб чесно змагатись за першенство, щоб показати свої знання з україніки.

Стоять вирівняні ряди юначок та юнаків під час відкриття Орликіяди. Далі починається змаг виступами на сцені. Курінь за куренем показують свої вмілості. Проходять розповіді українською мовою. Наче в калейдоскопі пересуваються сцени: суд над кореспондентом, який заперечував голод на Україні; дискусія в Об'єднаних Націях над справами України; досягнення українців у світі; народні танки; гри на бандурах; співи та оркестри.

Усе це пливе більше або менше складно доброю українською мовою, сміливо виголошеною талантами із нахилом до сценічного мистецтва, чи відчитаною пересічними виконавцями.

Переливаються барвами різнокольорові пластові хустини, шумує водопадом експресія життєрадісної молоді. Це праця пластового юнацтва, що хоче змагатись, хоче задемонструвати своє знання і стреміти до кращого. Ця молодь знає, що не всі зможуть здобути перші місця. Головна мета удосконалюватись, йти до верхів.

Юнацькі курені розклали на „Веселці" свої експонати. Тут відмічується досягнення українців у світі — таблиці, картини, графічні зображення, фотографії та популярні компютори — за їхньою допомогою виявляється, або у формі питань іспитується знання із україніки. Бажання розказати більше або менше оригінальними засобами про своє обізнання із українською тематикою свідчить про зацікавлення молоді справами, так конечними у їхньому українському вихованні.

Уміжчасі у сусідній „Полтаві" йде перевірка кандидатів на гетьманича та гетьманівну. Їхні відовіді — на високому рівні, і судді мають нелегке завдання у виборі першунів.

Увечері — забава під проводом виховників, на якій молодь має нагоду розважатись та зробити нові знайомства серед своїх друзів-пластунів. Улюблена пристрасно молоддю модерна, ритмічна та голосна музика час від часу уступає несміливому танго або вальсові.

Тим часом у недалекій „Полтаві" виховники та орлівці дискутують над проведенням Орликіяди та ставлять пропозиції для її уліпшення.

У неділю ранком юнацтво маршує до церкви св. Трійці і заповнює її по береги. Після Богослужби знову на „Веселці" — докінчення змагань. Відповіді куренів та кандидатів на гетьманича та гетьманівну на сцені. Нервова перерва, коли судді рішають про остаточний вислід змагань та збірка до проголошення вислідів. Сіяючі обличчя переможців та постанови інших підготовитись ще краще до наступної Орликіяди.

Врешті пластовий гимн та романтично-настроєва „Ніч вже йде"-22-га Орликіяда закінчена. Взаємні прощання молоді та бажання продовжувати нові знайомства.

Гасло цьогорічної 22-гої Орликіяди „Україна і Світ" прекрасно надавалось для відмічення українських досягнень міжнародного маштабу в різних ділянках. Знання молоді про успіхи українців робить її гордою із свого українського походження та ще міцніше зв'язує зі своєю спільнотою. Вона свідома, що світові замало демонструвати тільки народне мистецтво, але треба говорити про успіхи українських людей в різних ділянках, про успіхи української науки. Це підкреслювали експонати на виставці, це твердили сценічні виступи.

Із цих молодих людей, добре ознайомлених із осягами українців виростуть амбасадори української справи в їхніх країнах поселення.

Згадувалось там про діячів мистецтва, літератури, кіна, спорту, політики та науки. Говорилось про живучих, про людей недавньоминулого, про постаті покриті патиною віків.

У виступах та експонатах відчувалось лише малі натяки про успіхи в минулому українських вчених у галузях математично-природничих наук та техніки, хоч їхнє число немале. Ось для прикладу математик Остроградський, приятель Шевченка, подорожник Пржевальський, предком якого був український козак Переваловський, антрополог та подорожник Миклухо-Маклай, мореплавець Лисянський, чи вже із новітньої доби ракетознавства Кибальчич, Кондратюк та Корольов. Здається, причина тут у майже неіснуючій популяризації серед нашої спільноти хоч би найелементарніших відомостей із історії математично-природничих наук та техніки на Україні, галузей так важливих у сьогоднішньому світі.

Світ зараховує вчених до росіян і, якщо ми цьому не протидіємо, нічого не зміниться.

(Закінчення на стор. 7)

Ліна Андрієнко-Данчук

У ПОКЛОНІ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

.....Як світ новий з старого збудувати?
Як научити байдужих почувати?
Як розбудити розум, що заснув?

(Л. Українка)

Цього року обходимо 112-ліття з дня народження і 70-ліття з дня смерти великої поетеси Лесі Українки.

За протекторатом Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Великого Ню Йорку; Окружна Управа СУА, Н. Й., Православне Сестрицтво і ОЖ ОЧСУ влаштовують дня 18-го грудня в годині 2-ій по полудні, в залі Вашінгтон Ірвінг Гайскул, при 17-ій вул., в Ню Йорку величавий Концерт в поклоні великій письменниці, в програмі якого виголосить слово д-р Наталія Пазуняк; сопрано Маґун-Гурин — спів; артистка сцени й телебачення, Лариса Кукрицька — мистецьке читання творів Л. Українки; проф. Дарія Гординська-Каранович-фортепіян.

• • •

Леся Українка посідає особливе місце в нашій літературі після Т. Шевченка і І. Франка, її відзначають не тільки українці по всьому світі, а також чужі народи й міжнародні установи, вона посідає особливе місце в Календарі ЮНЕСКО за 1971 рік, Леся Українка — єдина жінка серед великих.

Народилася Л. Українка 26-го лютого (н. Ст.) 1871 року у Зв'ягелі на Волині, померла 1-го серпня 1913 року в Сурамі, на Кавказі. Похоронено її в Києві. Привдиве ім'я Лариса Косач-Квітка, прибране ім'я, нам дороге, Леся Українка, яким вона вперше підписалася під віршем „Конвалія", коли мала 12 років.

На вироблення світогляду Л. Українки, на зформування її особистости склалися три чинники: перший — вплив висококультурного оточення, мати письменниця, Олена Пчілка; другий — природа розкішних волинських лісів; третій і найважливіший чинник, що мав вплив на всю творчість Лесі Українки, надаючи їй глибокий зміст, була її хвороба.

Недуга письменниці тяжка, вперта, довготривала, заставляла її перебувати на самоті, змушувала глибоко продумувати й розглядати життєві події і шукати на них відповідей у праці власної думки й у творах світової літератури.

Всі ці обставини спричинилися до того, що вже в дуже ранніх роках Л. Українка розпочала свою поетичну творчість (11 років „Надія", 12 років „Конвалія"). „На шлях я вийшла ранньою весною" — пише вона. Сама письменниця була свідома, що її творів не розуміють, бо вона на цілу голову перевищила хистом майже всіх сучасних поетів, а лишилась дивно незрозумілою, хоч і шанованою. Письменниця, яку І. Франко назвав „мужчиною" серед поетів соборної України, лишилась загадкою для покоління.

Її любі земляки не розуміли її пророчого дару, дивувалися, чому замість рідних тем, пише вона про Грецію, Рим, Вавилон, про перші часи християнства. Яже, мовляв, це було далеке від життя! Забували вони, що ніколи так близько не був до української проблеми Тарас Шевченко, як тоді, коли писав на такі, ніби, чужі сюжети, як „Неофіти", „Давидові Псалми", а Іван Франко „Мойсей".

Тарас Шевченко і Леся Українка народилися, здавалося, в найбільш безвиглядний час національного життя: Шевченко в добу кріпаччини й національного завмирання, Леся Українка в мертву епоху російського деспотизму, між двома жорстокими царськими указами, що, здавалось, поклали назавжди печать мовчання на українське слово й українську культуру.

Незбагненною волею Божого провидіння, Т. Шевченко своїм могутнім словом вивів український народ, майже, з небуття і знову поставив його на історичну арену, а Леся Українка своєю творчістю спалахнула блискавицею, освітила мряку громадського збайдужіння й пасивности, і відкрила широчінь сфери нового національного життя. Це була доба змагу: імперіялізму, соціялізму, націоналізму, кожна нація видала своїх пророків, Україна видала її.

Письменниця прагнула не сну, а боротьби, вона пише, що „чує іншої музики владу над собою, що „мрія нова літа надімною орлом", мов зачарована слухає голос надземний: „Ти блискавицею мусиш світити у тьмі, поки зорею рожевою край твій освітиться темний".

Започаткувала Леся Українка свою творчість ліричними віршами, яких видала три збірки „На крилах пісень" 1892; „Думи і мрії" 1899; „Відгуки" 1902. Після віршів ідуть поеми, які пише на основі історичних фактів, біблії й усної народної творчости.

Найголовнішим жанром її літературного шляху — це була драма. Драмою намагалася поетка перетворити свій поневолений нарід на вільну повноцінну, свідому свого призначення, модерну націю. Письменниця, як драматург-новатор, створила новий жанр в українській літературі — драматичну поему. Творча дозрілість Лесі Українки — це її драми, які несуть релігійно-національно-моральну ідею з історичною тематикою. Шукання письменницею образів і сюжетів у світовій скарбниці, було доказом того, що наша література кінця XIX і на початку XX століття дозрівала, виходила на світову арену. Леся Українка була представницею нового напрямку в українській літературі, що звалася „неоромантизм" і вона писала, що цього напрямку не залишить, бо він прагнув звільнити особу, але тільки вийнятково-героїчну від юрби.

Коли з малої дівчини Леся Українка стала степовою Кассандрою, що позирала в майбутнє — інакше малює себе: „Вже очі ті, що так були привикли спускати погляд і сльози лити, тепер метають іскри..." і „руки ті неучені до зброї, що шукали дружньої руки, тепер зводяться від судорги і злости"...Герої її творів робляться, мов безсмертні, їм ніщо не страшне, тут не було жадного „чому?" або „нащо?" Для неї існували абсолютні приписи, як десять приписів на Мойсеєвих скрижалях — „мусиш!"....Її слово, коли б воно в руках невідомих братів стало б „мечем на катів". Письменниця не може стримати в серці „ту пісню безумну, що з туги постала"... „розіб'ються ланцюги і пісня вирветься на волю, немов ридання, що довго стримане таілось в темниці серця".
...Що тепер, може, її пісню бойову не зрозуміють земляки? Байдуже! ..."Хай пролетить ця пісня одиноко, мов вихор через море ледове. Коли вам страшно, геть ідіть з дороги!" — бо вона мусить вийти з своєї тюрми... аби упала ця тюремна стіна, — і зрушене камінням нехай покриє нас і наші імена..аби могли вирости на волі вільні покоління".

(Закінчення на стор. 7)

МОВА ПРО МОВУ

СТОРІНКИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

БЕЗ ВЛАСНОЇ МОВИ НЕ ІСНУЄ НАЦІЇ. ВОНА ЗАВМИРАЄ, КОЛИ ЗАНЕДБУЄ СВОЮ МОВУ.

Богдан Лепкий

V. ГРУДЕНЬ, 1983 3 (16)

Від Редакції *

На початку нового шкільного року по школах українознавства, варто нам призадуматися над тим, як сторінки „Мова про мову" можуть допомогти вчителям та виховникам піднести мовний рівень молодого покоління української еміграції. Нелегке це завдання навчати мови дітей та підростків, що ніколи не бачили рідної країни своїх батьків і дідів, ніколи не відчували впливу мовної стихії українського народу. Для них українська мова це таки „друга мова", яку вони менше чи більше радо вивчають. Зробити її близькою та цікавою — це завдання як батьків, так і учителів.

В міру наших історичних та еміграційних обставин, самі батьки та вчителі відчувають потребу своє знання мови вдосконалити. Самі ж бо шкільні підручники з мови не дають задовільної відповіді на багато актуальних і пекучих питань щоденного життя. Тут саме сторінки „МПМ" можуть і повинні відігравати важливу допоміжну ролю.

Дві основні ділянки, в яких „МПМ" може найбільше допомогти навчанню та самонавчанню, можна б визначити так:

• **Боротьба за літературну норму** *у всіх аспектах мови (лексика, морфологія, складня, ортографія та ортоепія) як проти узвичаєних місцевих слів та висловів, так і проти перекручень і жарґонізмів, зумовлених впливом чужомовного довкілля („англійсько-український суржик");*

• **боротьба із зайвими росіянізмами,** *що просякають з УССР в діяспору через там видані словники та інші видання, а також через невиправлювані редакціями передруки з української підсовєтської преси. (Деякі з тих росіянізмів узвичаєні там уже десятки років, але це ніяк їх не узаконює.)*

Ці дві цілі знаходять свій вияв у поодиноких статтях в „МПМ", нотатках, заувагах та в таких постійних рубриках як „Оком по пресі", „Розмови з читачами", „Термінологічний куток".

Правда, праця „МПМ" гальмується подекуди відсутністю одного правописного стандарту на еміграції та розбіжністю поглядів, навіть між нашими філологами, у ряді інших (дрібних в основному) мовних проблем. У правописній справі редакційна колеґія „МПМ" стоїть, як відомо, за „усучаснений" Харківський правопис, а в суперечних мовних проблемах старається пізнати погляди тих філологів, що до них якесь становище займають, і рекомендувати читачам сторінок „МПМ" погляди більшости.

Також дуже нам цікаві погляди тих учителів у школах українознавства, яким лежить на серці справа мовної культури та її норм. Тому звертаємося до вчителів української мови з особливим проханням співпрацювати з нами на сторінках „МПМ" та присилати нам чи то запити, чи коротенькі статті на мовні теми. Особливе значення для нас мали б статті, в яких учителі хотіли б поділитися з читачами своїми думками про труднощі в навчанні української мови та про те, як ці труднощі спільними силами переборoти.

Широка участь у такому обміні думками не тільки вчителів, але й читачів „МПМ", була б доказом, що в нашій громаді є ще люди, які активно, а не тільки на словах турбуються справою рідної мови та національним вихованням молодого покоління, без якого ми не маємо майбутности. Загроза асиміляції в чужому морі така велика, що тільки надзвичайними зусиллями спільної праці можемо зарадити цьому лиху.

* Не з вини Редколеґії, цей випуск „МПМ" виходить не в жовтні, а в грудні.

ВІТАЄМО НОВОГО ГОЛОВУ ШКІЛЬНОЇ РАДИ!

Сердечно поздоровляємо Професора Євгена Федоренка, члена нашої редколеґії та головного редактора журналу *Рідна школа*, з обранням його на важливий пост голови Шкільної Ради. Праця, яку він узяв на себе чи не найважливіша в житті нашої громади, бо своїм завданням виховувати молоде покоління, спрямована на майбутнє. Взяти на себе такий тяжкий обов'язок при дуже незадовільних грошевих засобах на цілі Шкільної Ради і при майже байдужому ставленні до її завдань великої частини нашої громади — це справжній подвиг.

Наведемо тут слова самого голови, які він сказав, відповідаючи на наші особисті поздоровлення: „Обов'язки величезні, роботи неймовірно багато, але українське шкільництво, на мою думку, першочергова справа української громади в діяспорі, і лише це примушує мене далі працювати в Ш. Раді."

Віримо, що проф. Федоренко, як людина великого досвіду й патріотизму, осягне багато успіхів на новому пості громадської діяльности. Щасти, Боже!

Василь Ящун

Про одну із мовних дивовиж у совєтських підручниках української мови

Цією дивовижею є такі словосполучення: дивитися фільм, д. кінофільм, д. телепередачу, д. футбол, д. матч, д. картину, д. вистави, д. телевізор, д. туфлі, д. Москву і ін. Вони рясно вжиті в текстах підручників: а)Г.І. Макарова, Л.М. Паламар, Н.К. Присяжнюк. *Вивчайте українську мову.* Київ: Вища школа, 1975, 254 стор. і б) Ю.О. Жлуктенко, Н.І. Тоцька, Т.К. Молодід. *Підручник української мови.* Київ: Вища школа, 1973, 351 стор. Ці підручники призначені для студентів початкових курсів української мови в англомовних коледжах. Дивовижним у цих словосполуках є уживання іменника в формі знахідного відмінка без прийменника в функції прямого додатка після зворотного дієслова *дивитися.* Це недопустиме порушення в синтаксичній системі української мови.

Дієслова з часткою *-ся* можуть утворюватись від перехідних дієслів приєднанням до них частки *-ся*, напр., *цілувати — цілуватися, Єднати — єднатися,* і можуть належати до т. зв. reflexiva tantum, тобто дієслів, які без частки *-ся* взагалі не вживаються, напр., *боятися, дивитися, сміятися, сумніватися* і ін. Дієслова з часткою *-ся*, як першої, так і другої категорії, не мають здатности поєднуватися з прямим додатком, тобто здатности керувати іменниками у формі знахідного відмінка без прийменника в стверджувальних реченнях. Дієслова типу *цілуватися* мали таку здатність перед приєднанням до них частки *-ся* (цілувати *кого*) і її втратили у висліді приєднання цієї частки (цілуватися *з ким*, а не цілуватися *кого*), а дієслова типу *дивитися* взагалі такої здатности не мають у ніякому контексті. Вони можуть поєднуватися лише з іменниками в непрямих відмінках у супроводі прийменників або без них залежно від лексично-семантичної природи дієслова (напр., сміятися *з кого, з чого,* боятися *кого, чого,* дивитися *на кого, на що* і т.д.)

Дієслово з часткою *-ся* може керувати знахідним відмінком іменника лише в безособово-пасивних реченнях, коли вони є в семантично-словотворчій кореляції з перехідним дієсловом без *-ся*, напр.: „Готувалося нічну експедицію" (перехідне дієслово: готувати). Однак такі речення в літературній мові використовуються не часто. (див. Ю.Шерех. *Нарис сучасної української літературної мови,* стор. 94-95)

Тут треба відзначити, що іменник у формі знахідного відмінка без прийменника після зворотних дієслів, тобто дієслів із часткою *-ся (-сь)*, у таких фразах, як напр., діти бавились *годину* — це не прямий додаток, а обставина зі значенням „тривання часу".

Безприйменникові сполучення дієслова *дивитися* з іменниками в знахідному відмінку в вищенаведених підручниках — це потворне калькування російських фраз: смотреть фильм, с. программы по телевизору, с. картину, с. Москву і т.п., в яких дієслово *смотреть* без частки *-ся* не є зворотним дієсловом і може мати значення перехідности. Його можна вживати як із прямим, так і з непрямим додатком залежно від його лексично-семантичного статусу і цілеспрямованости словосполучення. А в українській мові дієслово *дивитися,* вжите як лексичний еквівалент російського *смотреть,* має частку *-ся*, належить до reflexiva tantum, є неперехідним і тому не може поєднуватися з іменником у формі знахідного відмінка без прийменника, а лише з непрямим додатком, тобто з іменником у сполуці з прийменником (на, в, під), в обговорюваному тут випадку з прийменником на: дивитися на фільм, д. на кінофільм, д. на картину, д. на телепередачу, дивитися на вистави (або краще: оглядати вистави) і т. д.

Автори совєтських підручників злегковажили суттєву різницю між морфологічною і синтаксичною будовою обговорюваних словосполук в російській і українській мовах.

ТЕРМІНОЛОГІЧНА ДОВІДКА

Багато людей уважає, що ОЛЕНЬ і СЕРНА — це дві назви одної і тієї самої тварини, лише олень — самець, а серна — самиця. Це не так. Ці дві назви стосуються двох різних, хоч і близько споріднених тварин. ОЛЕНЬ (родова наукова латинська назва Cervus) по-англійському red deer, а СЕРНА (родова назва Capreolus), по-англійському roe, roe deer.

Самиця оленя — ОЛЕНИЦЯ, самець серни — СЕРНЮК.

У під'яремній Україні, за російської мовою, серну називають „козуля" (рос. косуля), а назви **серна** вживають для дикої кози, або СКЕЛЬНИЦІ (родова назва Rupricarpa, анг. camois).

Щодо серни, то варто запам'ятати, що у східно-центральній Україні, а через те і в літературному вжитку, більше поширені форми САРНА та САРНЮК з наголосом на першому складі.

І.С.Назарова

СВОБОДА — ВОЛЯ

Свобода волі — добре відоме всім словосполучення, в якому обидва слова виступають у своїх основних — різних — значеннях, характеристичних для сучасної української мови і взаємно незамінних.

Але в деяких контекстах вони досить легко, без будьяких обмежень можуть заступати одне одного. На приклад:

За правду пресвятую стань і за *свободу* (Т.Шевченко).

В'язні не втратили надії вирватися на *свободу,* не схилялися перед жорстокою долею (А.Хижняк).

Достаток, *свобода,* безклопотність, молодий муж, добра свекруха, милі люди, любі верхи, — чого ж їй бракувало, ну, чого? (Г.Хоткевич).

Вічний революціонер Дух, що тіло рве до бою, Рве за поступ, щастя й *волю* (І. Франко).

Рибка, почувши *волю,* стрепенулася, замерла... і зникла в глибині (М.Стельмах).

Хай погуляє дитина. Тільки їй *волі,* поки в мами та в тата (М.Коцюбинський).

Як бачимо, слова в наведених ілюстраціях дуже близькі своїм змістом. Тобто, коли йдеться про суспільну або особисту свободу, слова *воля* і *свобода* можуть замінятися одне одним. Синонімність цих слів особливо яскраво виступає у письменників, коли обидва слова вживаються поряд, як, наприклад, у М.Коцюбинського: „ — Чув? *Свобода, воля,* а яка воля?"; у Панаса Мирного: „ — Оце ж вам *воля* й *свобода*".

Ці слова вживалися в художній літературі паралельно, вже починаючи з **„Енеїди" І.П.Котляревського.**

Обидва слова як синоніми зустрічаємо у творах Т. Шевченка, І.Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, М. Коцюбинського, І.Франка, Г.Хоткевича, М.Кропивницького та ін., хоч слово *воля* в цьому значенні переважає.

В кінці XIX на початку XX ст. слово *свобода* набуває поширення, що пов'язано з суспільно-політичним життям на Україні, з розвитком суспільно-політичної думки. Пор. вживання цього слова письменниками в певних контекстах: „ — Я просвічена людина, маю право на *свободу,* на самостійність" (Нечуй-Левицький); „ — Тепер знову кричать: *свобода* особи..." (Панас Мирний); „У нас нічого з обіцяних *свобод* нема" (Коцюбинський).

Цікаво, що в наведених ілюстраціях слово *свобода* вживається у таких сполученнях: *право на свободу; свобода особи;* до цього ж можна додати словосполучення *свобода мислі й слова* (Франко); *лицар свободи* (Хоткевич), хоч паралельно ще вживається в цьому значенні і слово *воля.* Так у Лесі Українки воно виступає послідовно: *воля зібрання, політична воля; братерство, рівність, воля;* у В.І.Самійленка зустрічаємо словосполучення *воля друку.*

Розвиток суспільно-політичної і філософської думки на Україні спричинив чітке розмежування понять, раніше поєднаних в одному слові — *воля.* Отже, за словом *свобода* закріплюється таке значення, як відсутність політичного й економічного гноблення, утиску й обмежень у суспільно-політичному житті. Це слово стало суспільно-політичним терміном, що підтверджується і численними словосполученнями, які широко й активно вживають в українській літературі, в публіцистиці і т. ін., наприклад: *свобода слова, свобода друку, свобода особи, демократичні свободи, свобода самовизначення, свобода совісті* та ін.

У словосполученні *свобода волі* слово *свобода* виступає вже як філософський термін на означення можливости вияву суб'єктом своєї волі в умовах усвідомлення законів розвитку природи і і суспільства. Як філософський термін вживається воно і в словосполученні *свобода і необхідність.* Отже, у філософському розумінні слово *свобода* не є синонімом слова *воля.* Словосполучення *свобода волі* підкреслює незамінність одного слова іншим.

За словом *воля* усталилося основне значення таке: „Одна з функцій людської психіки, яка полягає насамперед у владі над собою, керуванні своїми діями й свідомому регулюванні своєї поведінки, напр.: „Соломія все йшла. Вона зібрала свою енергію, всю силу *волі,* міць тіла і йшла уперто і завзято" (Коцюбинський); „Я зовсім не хотів їй зла і все трапилось поза моєю *волею*" (Ю.Яновський); „Він не підкорив мою *волю,* не приневолював її" (Гуцало).

Це значення засвідчене вже давніми українськими словниками, а в лексичній картотеці інституту воно представлено як у творах письменників XIX — поч. XX ст., так і в творах радянських письменників. Цікаво, що в „Словнику мови Шевченка" слово *воля* подано омонімами: *воля* — свобода, незалежність і *воля* — бажання, веління, розпорядження.

У розмежуванні значень *воля — свобода* українська мова не стоїть осторонь від інших слов'янських мов. У цьому немає нічого дивного, якщо зважити на спільне походження цих слів у споріднених мовах.

Отже, історія слів *воля* і *свобода* досить цікава. Шлях розвитку значень цих слів у всіх слов'янських мовах свідчить про те, що він ішов у напрямку усунення омонімічності значень одного із слів, а саме, слова *воля,* яке мало надто широку семантику.

(Із зб. **Рідне слово,** вит. 8, Київ 1974)

Оком по пресі

(мовний порадник)

Помилкові слова й вислови надруковано в лапках („"), а рекомендовані їхні відповідники — велекими літерами. Пояснення вжитих скорочень можна знайти перед Списком ч. 1, у випуску „МПМ" — 3 (13) (*Свобода* з 20.X.1982).

СПИСОК ч. 4.

„авансований курс" КУРС ПІДВИЩЕНОГО ТИПУ
„анектувати" АНЕКСУВАТИ
„бадання" (з поль.) ОБСЛІДЖЕННЯ, ОГЛЯД
„бадати" (з поль.) ЕКЗАМЕНУВАТИ, ОБСЛІДЖУВАТИ, ОГЛЯДАТИ
„болільщик" БОЛІЛЬНИК
„броневе авто", „броневик" (з рос.) ПАНЦЕРНЕ АВТО, ПАНЦЕРНИК
„будучність", „будуччина" ліпше МАЙБУТНІСТЬ, МАЙБУТНЄ.
„виїмок" ліпше ВИНЯТОК
„В'ячеслав" ВЯЧЕСЛАВ
„гонки" (рос.) ПЕРЕГОНИ
„гоночний" (рос.) ПЕРЕГОНОВИЙ
„екзамінувати" ЕКЗАМЕНУВАТИ
„запитник" ЗАПИТАЛЬНИК
„зложжя" мінералів (з поль.) РОДОВИЩА, ПОКЛАДИ МІНЕРАЛІВ
„з рамени" (з поль.) ВІД
„ім'янини" ІМЕНИНИ
„касир" (для анг. treasurer) СКАРБНИК (але КАСИР добре для анг. cashier)
„конвенційний" (за анг.) ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТИЙ, ЗВИЧАЙНИЙ, ТРАДИЦІЙНИЙ
„консент" (за анг.) ПОГОДЖЕНІСТЬ ПОГЛЯДІВ
„концесії" (в перенос. знач.) ПОСТУПКИ
контрибуція в життя" (за анг.) ВКЛАД В ЖИТТЯ, ВНЕСОК В ЖИТТЯ
„копула" (з поль.) БАНЯ (церкви, будинку)
„кропіткий" (з рос.) ЗАБАРНИЙ, ЗАГАЙНИЙ: КОПІТКИЙ (розмовне)
„лікарство" ЛІК (звич. ЛІКИ), МЕДИКАМЕНТ
„лучити" ЄДНАТИ, ОБ'ЄДНУВАТИ, З'ЄДНУВАТИ, ПОЄДНУВАТИ; СПОЛУЧАТИ
„місто нього" ЗАМІСТЬ НЬОГО
„москальофільський", МОСКВОФІЛЬСЬКИЙ
„наїздник" (з поль.) НАПАСНИК
„наперід" НАПЕРЕД
„недостаточно" НЕДОСТАТНЬО, НЕЗАДОВІЛЬНО
„натуга" (для анг. power) ПОТУЖНІСТЬ
„нумізматик" НУМІЗМАТ
„об'яв" ОЗНАКА, СИМПТОМ
„Палата репрезентантів" (в ЗСА) ліпше ПАЛАТА ПРЕДСТАВНИКІВ
„переступство" (з поль.) ЗЛОЧИН, ЗЛОЧИНСТВО: ЗЛОЧИННІСТЬ
„поверховність" (з поль.) ЗОВНІШНІСТЬ, ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД
„покажчик" ліпше ПОКАЗНИК, УКАЗНИК
„попереджувати" (для анг. precede) ПЕРЕДУВАТИ (але ПОПЕРЕДЖУВАТИ — анг. to forewarn, to give warning)
„потіха" ВТІХА, УТІХА, РОЗРАДА
„прогулька" ПРОГУЛЯНКА
„рапідний" (з анг.) ШВИДКИЙ
„ревізія" (для анг. search) ОБШУК, ТРУС
„розвідчий" РОЗВІДУВАЛЬНИЙ (сателіт тощо)
„скала" СКЕЛЯ
„слайди" (з анг.) ПРОЗІРКИ, ДІЯПОЗИТИВИ
„специяліст від чогось" СПЕЦІЯЛІСТ З ЧОГОСЬ, СПЕЦІЯЛІСТ ЧОГОСЬ
„стерчати" СТИРЧАТИ
„тайний" ТАЄМНИЙ, ПОТАЄМНИЙ
„тамтого року" МИНУЛОГО РОКУ
„той і тамтой" ЦЕЙ і ТОЙ
„товпа" НАТОВП, ЮРБА, ЮРМА
„тренувати" (в ділянках інших як спорт) (з анг.) ВИШКОЛЮВАТИ, ПІДГОТОВЛЯТИ
„федеральне бюро інвестиґацій" ФЕДЕРАЛЬНЕ СЛІДЧЕ БЮРО

А. Вовк

МОВНІ КРИХТИ

Слово МИЛЯ походить від латинського mille — тисяча, і стосується віддалі тисячі кроків. Такою мірою римські леґіони відмірювали відстань поміж містами.

В. Чапленко

Форми звертання і ввічливости в українській мові

Від Редакції — З технічних причин і за згодою автора оцієї статті ми вилучили з неї історично-дослідну частину, яка передує її нормативній частині, і друкуємо тільки цю останню. Цілість була надрукована в ж. *Нові дні, ч. 147 за квітень 1962 р.*

Який же вихід із цього „збруча"? Що треба прийняти (рекомендувати), керуючись сучасними нормативними, а не історичними міркуваннями, що в даному разі не повинні багато важити?

Щоб відповісти на ці питання, треба мати на увазі 1) поширеність того й того явища на українській мовній території, 2) міру побутової їх зручности і 3) стилістичну їх доцільність.

Якщо взяти **називання по-батькові,** то можна сказати, що воно, попри його неприємний тепер для нас московсько-насильницький" присмак та примусове його, під знаком русифікації, поширення в Україні, має безперечні переваги за всіма отими трьома ознаками. До нього ще раніш звикли 4/5 українського народу, а тепер „звикає" й решта українців. У побутовому розумінні воно зручне тим, що його можна застосувати в багатьох випадках — у зверненні до старшого, до приятеля, до начальника, до всякої хоч приблизно знайомої людини. Не можуть його вживати тільки члени родини у взаємленні між собою, і тому „Афанасій Іванович" та „Пульхерія Іванівна", що їх переніс М. Гоголь в український побут, звучать комічно (зрештою той побут поміщиків міг бути зрусифікований), а таке звернення батька до рідної дочки в „Старшому боярині" Т.Осьмачки — просто абсурдне. Не можна звертатись по-батькові до незнайомих чи так називати далеких „третіх осіб" або давно померлих діячів, письменників тощо. Тим то не по-українському звучить „Тарас Григорович Шевченко", тим більше не можна називати І.Франка чи інших галицьких письменників (а це тепер з казенною наполегливістю роблять на Україні, вишукуючи імена батьків тих письменників, як Н.Кобилянська, О.Маковей, В.Стефаник і ін.). Ніхто не може називати сам себе по-батькові, наприклад, при знайомленні — це сприймається як „напівкультурність", коли, мовляв, людина від „народу" відірвалась, а до „панів" культурно не доросла.

Стилістично звертання по-батькові тим добре, що воно тонко висловлює пошану до даної особи та ще й без пониження того, хто звертається.

Коли перейти далі до розгляду **титулування,** то не можна не відзначити того, що в ньому, за всіма тими трьома ознаками, більше неґативного, ніж позитивного. Воно ж фактично зберігається ще тільки на еміграції. У побутовому розумінні незручне через те, що титулувати можна тільки окремих осіб та ще й тільки тих, яких становище добре знане. З огляду на таку незручність цієї форми звертання часом виникають просто анекдотичні ситуації. Напр., свого часу в УВУ, в Мюнхені, було аж три „ректори", тож при розмові, як вони були всі присутні, треба було вживати „додаткових ознак", щоб не всі три відгукувались на звернення. Ще гірше зі словом „професор", бо ним у Галичині (і тепер на еміграції серед галичан) так називають і вчителя початкової школи, і вчителя гімназії, і університетського професора. А скільки є тепер на еміграції „редакторів", що нічого не редаґують, скільки директорів", що нічим не керують, скільки „інженерів", що нічого не будують! Стилістично титулування „вузьке", бо всі титули гостро розмежовані: „доктора" не можна назвати „магістром" — і навпаки. Тим то той, хто титулує без достатньої поінформованости, може мимоволі когось зневажити, назвавши його нижчим титулом, або, навпаки, примусить почервоніти, назвавши в присутності поінформованих вищим титулом.

Але й цілком викидати з ужитку титулування не можна: воно потрібне для тих випадків, для яких не надається звернення по-батькові. У звертаннях, наприклад, до незнайомих доводиться вживати слова „пан" (або „добродій"), додаючи до цього ще прізвище (чи без нього). У звертаннях старших людей до молодих знайомих, в інтеліґентському товаристві, треба вживати „пане Петре", „панно Наталко". Студент школи мусить звертатися до свого „офіційного" професора (тобто не знайомого ближче, коли не можна звертатися по-батькові) — „пане професоре" (не „пане професор!" як це часом уживають західні українці).

Таким чином, на сучасному етапі розвитку української літературної мови доводиться так поєднувати обидві історичні традиції, як поєднуються й інші явища нашої мови, — в основу взяти сучасні наддніпрянські звертання по-батькові, а там, де вони неможливі, застосовувати згадані в попередньому абзаці західньоукраїнські титулування.

У зв'язку із формами звертання треба розглянути питання про вживання таких слів, як „пан", „добродій", „товариш", „громадянин", „земляк", „чоловік", з їхніми відповідниками для жіночого роду. На Наддніпрянщині й Кубанщині довго, аж до заборони в „радянських умовах, конкурувало два слова — „пан" і „добродій", з виразною перевагою останнього, як про це свідчить хоч би публіковане тепер листування наддніпрянських діячів. Його майже виключно вживали під час подій 1917 — 1920 років. Але в Галичині переважало слово „пан", а „добродій" вживали тільки в поєднанні з ним — „пане добродію!" На еміграції це останнє засвоїли тепер і „східняки", відмовившись від слова „добродію", вживаного самостійно. Сталося це „закономірно": меншість підкорилася більшості, бож в еміграційному суспільстві західні українці переважають. З огляду на це слово „добродій" набуло вже відтінку застарілости, і навряд чи можна буде відновити його попередню стилістичну функцію. Слід далі відзначити недоречний звичай уживати слів „пан", „пані" там, де треба вживати „чоловік", „жінка". Замість вислову „мені один пан сказав" треба казати „мені один чоловік сказав", „одна жінка сказала". Іноді добре поєднувати: „пане товаришу" (останнє від давнього збірного козацького „панове товариство", якого ще й тепер можна вживати). Але окремо взяте „товариш" має відтінок партійности чи вузького товаришування, і його слід уживати тільки в певних умовах. Для жінок це слово має форму „товаришка" (на Україні русифікатори вживають часто й у застосуванні до жінок „товариш"), але в побуті замість нього слід уживати слова „подруга" (слово чол. р. „подруг" в українській мові неможливе!). Слово „громадянин" — офіційне звертання, і його можна вживати тільки в юридичних документах чи в публіцистиці.

І нарешті до форм звертання і ввічливости належать ще т. зв. пошанна множина. І тут маємо розбіжності між між Сходом і Заходом. У Галичині, підо впливом польської мови, давніш зверталися до другої особи, користуючись формами третьої особи однини чи множини: „пан професор піде?", „пан професор підуть?" звертання ж у другій особі (на „ви") вважається образливим. На Наддніпрянщині на „ви" зверталися в інтеліґентському товаристві, між простолюдом на „ти" Але в селян діти до батьків і взагалі до старших зверталися тільки на „ви", а позаочі називали навіть у третій особі множини „наші батько" тощо. У міському побуті і в інтеліґентських родинах діти, підо впливом російської мови, зверталися на „ти".

Очевидячки, як норми, з цих форм залишається тільки звернення на „ви" у взаємленні між інтеліґентними людьми, а у взаєминах дітей з батьками, в інтеліґентних родинах — на „ти".

Ще і ще про прізвища на -ів

Про справу відмінювання прізвищ на *-ів* ми вже двічі коро ко писали, ще в 1980 році („МПМ" 3 (5) та 4 (7)/. Ця проблема, одначе, настільки важлива, що сьогодні нею займемося ширше.

Не тільки наша преса робить щодо того багато помилок, зокрема в некрологах (напр. вживаючи неправильних форм: Коваліва, Луціва, Лесіва, Кравцевом), але часто й самі власники таких прізвищ не знають, як їх правильно вживати.

Помилки бувають двох родів: 1) неправильні закінчення відмінків, зокрема орудного однини та називного множини і 2) нехтування дуже важливим з погляду культури мови, бо властивим, **притаманним тільки українській мові чергуванням** голосного *і* в закритому складі та з голосним *о* або *е* у відкритому складі.

Чоловічі прізвища типу присвійних прикметників із закінченнями *-ів, -ов, -їв* відмінюються частково як прикметники, а частково як іменники. Не входячи в граматичні деталі, ми подамо читачам два зразки відмінювання (дві парадигми), за якими всі такі прізвища відмінюються. (Різниця між ними тільки в чергуванні голосних). Вибираємо для них широко відомі прізвища двох діячів української культури.

	ЗРАЗОК I однина	*ЗРАЗОК I* множина	*ЗРАЗОК II* однина	*ЗРАЗОК II* множина
Назив. Клич.	ЯНІВ	ЯНОВИ	КРАВЦІВ	КРАВЦЕВИ
Род.	ЯНОВА	ЯНОВИХ	КРАВЦЕВА	КРАВЦЕВИХ
Дав.	ЯНОВУ	ЯНОВИМ	КРАВЦЕВУ	КРАВЦЕВИМ
Знах.	ЯНОВА	ЯНОВИХ	КРАВЦЕВА	КРАВЦЕВИХ
Оруд.	ЯНОВИМ	ЯНОВИМИ	КРАВЦЕВИМ	КРАВЦЕВИМИ
Місц.	ЯНОВУ або ЯНОВІ	ЯНОВИХ	КРАВЦЕВУ або КРАВЦЕВІ	КРАВЦЕВИХ

Із цих зразків бачимо, що *і* в таких прізвищах зберігається тільки в прямих відмінках (тобто в називному й кличному), а у всіх інших воно переходить в *о* чи в *е*. *За зразком I* відмінюються також прізвища на *-ов* (Драгоманов, Петров, Корольов, Шевельов), за *Зразком II* також прізвища на *-їв* (Паліїв, Ісаїв, Андріїв). Варто зауважити, що в наведених зразках відмінювання прізвищ нема жодних різниць між рекомендаціями **Харківського правопису і проф.** О. Синявського з одного боку, а рекомендаціями Уфімського (сучасного підсовєтського) правопису з другого боку.

Не від речі буде навести тут довшу цитату з монографії Юліяна Редька *Довідник українських прізвищ* (Київ, 1969).

„Деякі носії прізвищ на *-ів* безпідставно вимагають зберігати звук *і* в непрямих відмінках їхніх прізвищ, кажучи: Я **Михайлів**, а не **Михайлов,** тому треба писати **Михайліва"**. Такі міркування свідчать про незнання законів української мови, і такому „філологові" слід сказати, що говоримо по українському **коня**, а не *„кіня"*, та що Львів не перестав бути українським містом, хоч говоримо *Львова*, а не „Львіва".

Бувають випадки, де може бути важко визначити, за котрим зразком дане прізвище відмінювати, напр., в родовому відмінку Гринькова чи Гринева, Федорова чи Федорева. Тут треба встановити від якого імени чи слова це прізвище походить. Якщо це ім'я закінчується на *твердий* приголосний (напр. **Федір**) прізвище від нього утворене (Федорів) відмінюється за першим зразком, якщо ж ім'я чи слово кінчається на *м'який* приголосний (напр. Гринь, Гриць, Лесь, Василь, кравець), то прізвище відмінюється за другим зразком (тому: Гринева, Грицева, Лесева, Василева, Кравцева).

Наприкінці зазначимо, що *географічні імена* на *-ів*, інакше від прізвищ, відмінюються *вповні* як іменники. Тому, напр., орудний від назви Канів є *Каневом*, а не „Каневим".

А.Вовк

Ще один вісімдесятник між нашими мовознавцями

Ряди наших видатних мовознавців та вчених літературознавців поповнилися ще одним вельми заслуженим патріярхом, про заслуги якого хочемо поінформувати читачів „МПМ".

Це професор Петро Васильович Одарченко, що йому 20-го серпня ц.р. сповнилося вісімдесят років. Свою науково-педагогічну діяльність він почав ще в 20-их роках після закінчення Інституту народної освіти в Ніжині. У зв'язку з процесом СВУ його заарештовано і вивезено до Казахстану, де він працював викладачем російської мови, а потім доцентом у Курському педагогічному інституті. Педагогічну працю продовжував і на еміграції, працюючи як доцент у Православній Богословській Академії та в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. У ЗСА працював у Конгресовій бібліотеці та Голосі Америки аж до відходу на пенсію.

Наукова діяльність проф. Одарченка різноманітна й багата. Він опублікував понад 300 статтей та рецензій, між якими найбільше уваги присвятив Лесі Українці (55 статтей) та Т. Шевченкові (48 статтей). П.В. Одарченко редагував також монументальну працю: Ольга Косач-Кривинюк, **Леся Українка. Хронологія життя і творчости.**

У мовознавстві В.П. Одарченко цікавиться головно практичними питаннями, правописом та уніфікацією української літературної мови. Він написав низку цікавих статтей для журналу **Нові Дні,** в яких звертає увагу на засмічення мови еміґрантської преси русизмами й полонізмами.

За наукові заслуги проф. Одарченка іменували дійсним членом УВАН та НТШ в Америці.

Редколеґія „МПМ" вітає достойного Ювілята та бажає йому ще багато років творчого і щасливого життя.

ЯК СКАЗАТИ ПРАВИЛЬНО:

Мусів працювати чи *мусив* працювати ?

Гортаючи сторінки останнього випуску зб. *Культура мови,* К. 1983, **ч.24,** щоб знайти щось цікаве для передруку, ми зупинилися над статтею **Я.М.** Пилинського **„ПОВИНЕН — МУСИТЬ — МАЄ"**. Друге слово в заголовку „мусить" пригадало нам, що в сучасній українській літературній мові це дієслово підлягло деяким змінам. **Значна кількість наших читачів напевно вживає форми** *мусіти, мусів, мусіла, мусіли,* **що й зафіксовано в словниках Голоскевича та Ізюмова-Панейка:** *мусіти, мусів, мусіло* **і рідше:** *мусив, мусила.* У словнику Б. Грінченка є також форма *мусіти* з прикладами з І.Н. Левицького: „Отець Порфірій *мусів* навідатися до о. благочинного"; *Мусіла* свій гріх у церкві спокутувати". Але у *Словнику української мови,* К. 1973, є тільки форми *мусити, мусив.* „І ти їх *мусила* збирати" (Шевченко); Татари *мусили* відступити назад". (Коцюбинський).

Значить, із сучасної літературної мови усунено форми *мусіти, мусів,* тому й прихильники однієї уніфікованої мови повинні привикати до форм: *мусити, мусив.*

М.О.

Наталія Чапленко

Про „пляцки"

Від Ред.: Приблизно рік тому „Свобода" (з 18. XI. 1982) повідомила читачів проте, що репортер нюйоркського щоденника „Дейлі Нюз" Керол Брок відвідала пластовий табір ЮМПЗ на Вовчій тропі та подала про нього інформацію на сторінках своєї газети. Пишучи про кулінарну сторінку таборування, авторка наводить припис на печення „українського пляцка" з яблуками, абрикосами чи вишнями. Очевидно, таку назву печива вживали таборовики та їхні батьки. Більшість їх походить із Західної України, де слово „пляцок" широко вкорінилося. Це, одначе, не значить, що воно літературне.

Тут передруковуємо із жіночого журналу „Наше життя" (за квітень 1968 р.) статтейку на цю тему пера п. Наталії Чапленко, найкращого у нас, мабуть, знавця кулінарного словництва. Її недавня праця „Українські назви з куховарства й харчування" здобула високі оцінки численних рецензентів.

Підготова до свят приносить багато турбот для жінок: що варити, що пекти? А за наших еміґраційних умов ще й як назвати варене та печене. Одна з перших „сумнівних" назов — таке улюблене для наших читачок слово „пляцок".

„Пляцок з сиром", „пляцок перекладаний", „пляцок з мармелядою" і т.п. Має воно ще й інші значення, а в куховарстві здається необхідним. Можна почути часті дискусії, а то й сварки за нього, може воно розсварити навіть щирих приятельок, може викликати іронічну погорду до тих, що відважуються проти нього виступати. Викликує воно ностальґічний сантимент, мовляв, „моя мама, моя бабка його уживала".

Чи варто про нього писати?

Подумавши, мусимо ствердити, що популярність цієї назви неоправдана. Уживають її в Західній Україні у міському побуті, тобто менше як 1/10 населення України. Не можна назвати його „галицьким", бо на селі мало хто його чув. Прийшло воно до нас із польської мови, правдоподібно через німецьку. В деяких місцевостях (на Херсонщині) уживають „плацинда" (плачинда"), а це слово румунського походження. Слова „пляцок" немає в українських словниках. Чи справді воно незамінне?

Першим його замінником буде слово „корж",[1] „коржик". Корж може бути самостійне печиво, а також і перекладений по спеченні якоюсь масою (мармеляда, повидло) і покраяний на частини. Коржі печемо на торти (а не „пляцки"), і є вони складовою частиною цього вибагливого печива. Якщо печемо тісто разом із начинкою, то замість „пляцка з яблуками, сливами, капустою чи мясом" — маємо „пироги" (анг. „pie"), або „пиріжки" (не плутати з „варениками"). „Пляцок із сиром" — „сирник"; „пляцок перекладаний" — „перекладанець". Замість „пляцків бараболяних", що їх печемо (смажимо) на „сковороді" (а не на „пательні") — „картопляники".[2] Можуть ще бути „сирники", „млинці", „оладки" і „налисники" (анг. pancake). Тепер ми присвоюємо собі слово „pie", так якби на Україні не були відомі ще з передхристиянських часів „пироги" і „пиріжки", що про них знаємо зі старовинних колядок. А що в нашій жіночій пресі появився ще один новотвір — „пайовий пляцок", то за аналогією внедовзі можемо почути „пляцковий пай".

Це слово залізло не тільки до куховарства. Чи роздратована мати не кричить на нечемну дитину: „Перестань ревіти, бо дістанеш „пляцка"! Тимчасом дитина може дістати „ляпанця", „буханця", а ще й „духопеликів", як це маємо в одному оповіданні В.Ч. „Увесьдечки" (Авґсбурґ 1946 р.) Ще можна „падати пляцком" перед кимсь, замість „запобігати ласки", або „стелитися листом".

Один фахівець якось сказав: „Нащо збіднювати мову, викидаючи слово, що прийнялося?" А ми можемо відповісти: збагативши так мову одним чужим словом, ми збіднимо рідну мову на кілька своїх слів, яких уживають 9/10 українського народу.

[1] Плескач

[2] з вареної картоплі

Не бруднімо чистої криниці

Усе, друковане під рубрикою „Навколо слова", кожного разу з превеликим задоволенням читаю та на вус мотаю...

Вже не раз і самого поривало дещо під цю ж таки рубрику подати. Та все якось спиняю себе: „Зажди. Ти не філолог, не лінгвіст... Та й взагалі не лізь поперед батька в пекло!..."

Та оце, відколи обвів нас „навколо слова" Олександер Ковінька (в ч. 91 від 17 листопада 1967 року), знов руки засвербіли. Ще б пак! Тепер ні внутрішній, ні зовнішній голос не скаже: „Не лізь поперед батька..."

Ото й насмілився. Пишу!

Наболілих питань, про які конче хотілося б погомоніти під рубрикою „Навколо слова", багато. Але всього одразу не охопиш. Тому спинюся лиш на одному — на **проблемі родового відмінка.**

Найчастіше плутають знахідний відмінок з родовим. І останнім часом ця прикра плутанина набула прямо таки загрозливих масштабів.

В розмовах освічених людей, в інформаціях РАТАУ, в газетних замітках, ба навіть у літературних творах тепер часто-густо натрапляємо на вислови такого типу:

Я не люблю таку погоду (замість: такої погоди).

Чому ти не взув чоботи? (замість: чобіт).

Не мороч мені голову (замість: голови).

Наша фабрика не виконала плян (замість: пляну).

Ти не бачив мою матір? (замість: моєї матері?).

У кожному з п'яти цих прикладів заперечна частка „не" вимагає тільки родового відмінка. Тим часом автори таких висловів, а слідом за ними й деякі редактори цього не знають.

Мушу сказати, що цим грішать не тільки районні та обласні газети, а й республіканські (серед них навіть „Радянська освіта" й „Літературна Україна", журнали „Вітчизна" й „Дніпро", усі видавництва). На доказ того, що не дарма в смертельних гріхах такі поважні часописи звинувачую, можу навести кільканадцять найхарактерніших прикладів, які я занотував у записничок:

„Вузи чекають нове (замість: нового) поновлення".

„Холод не вбиває ящурний вірус (замість: ящурного віруса), а навпаки, консервує його".

„Коли оглядаєшся зараз на багатолітній шлях нашого видавництва, яке (замість: якого) тепер не впізнати..."

„Ми не можемо зберегти цей зошит (замість: цього зошита)".

І так далі...

Мову народну в нас часто люблять порівнювати з невичерпним джерелом, з бездонною криницею. Згадаймо ж у зв'язку з цим одне досить доречне народне прислів'я: „Не брудни криниці, бо схочеш водиці!" (Зауважте: не криницю — водицю, а криниці — водиці). То ж не бруднімо, люди добрі, цієї чистої криниці своїм недбальством!

Данило Окийченко
(„Літ. Україна" ч. 2, 1968 р.)

Ольга Вітошинська

Як говорять українці у Франції ?

Масові поселення українців у Франції починаються з початком 20 ст. Першою була заробітчанська еміґрація з Галичини, Волині, Закарпаття, яка складалася з найбідніших і найменш освічених прошарків українського народу. Другою були учасники визвольних змагань, дипломатичних місій, наддніпрянська інтеліґенція, третьою стала друга політична еміґрація, що прибула з усіх частин України та обіймала всі прошарки народу із високою національною свідомістю.

Перша хвиля еміґрації розсіялася по всій Франції, зокрема у її сільських та промислових районах. Дві інші поселилися переважно в Парижі й його околицях. На кожну з них діють впливи французької мови у більшій чи меншій мірі, у залежності від скупчення, чи розсіяння, свого, чи чужого оточення, сусідства, праці тощо.

Найменше мовних впливів зазнала перша заробітчанська еміґрація завдяки поселюванню цілими родинами, чи односельчанами, як теж майже поголовній неграмотності. Їхньою розговірною мовою була українська мова, хоч і були вони двомовними, залежно від окупації, з-під якої приїхали, тому й у розмовах із сусідами поляками, чехами, німцями чи жидами, послуговувалися своєрідним суржиком, складеним із різномовних елементів. Траплялося, що навіть після 10-20-річного побуту в Франції, наші люди, зокрема жінки, не знали французької мови, крім таких слів як „бонжур", „оревуар", „месіє", „мадам" та ще й назв харчів і чисел.

Їхні діти, хоч і ходять до французьких шкіл, вдома з батьками говорять українською мовою і нею пишуть до них листи, бо інакше батьки не прочитали б їх. Це останнє спостереження зроблене на вакаційних таборах, де діти питали виховників про українські вислови, щоб їхні батьки могли добре їх зрозуміти.

У цих найстарших франко-українських мовців виникають морфолоґічні курйози, коли наші люди відміняють, чи закінчують французькі слова на український лад. Наприклад: „ґамелька" (ґамель - менажка), „жюпонка", (жюпон-спідниця), „кафейка" (кафе - коршма), „вазінка" (вуазін - сусідка), „ватюра" (вуатюр - авто), аж до непристойного: „засери двері" (серер - замикати).

Дві пізніші еміґрації намагаються говорити літературно як українською, так і французькою мовами. Проте, неприємне у цій „інтеліґентській" мові те, що вони мимохіть, чи із снобізму, вставляють французькі слова в українські фрази, щоб їх начебто „прикрасити". У їхній мові такі слова як „метро" (підземка), „ґар" (станція), „аре" (зупинка), „біє" (квиток), „рю" (вулиця), „пардон" (вибачте) — вживаються виключно французькою мовою. Рідше зустрічаються французькі слова з українським закінченням, хіба з підкресленням, що їх ужито навмисно: „мушу перед вами" екскюзуватися" (вибачатися), „він не "пардонує" (дарує). Замітна теж французька вимова носівок: „енструман" (інструмент), „апартман" (мешкання).

Школярі здебільшого двомовні з перевагою французької мови. Їм важко відрізнити наше „е" від „и" у вимові й письмі. Вони кажуть і пишуть: „варете, ходете, просете", бо не бачать наголосу, який орієнтує їх у французькій мові. Особлива риса їхньої вимови це „р" і „л". Тільки дуже мало з них не харкавлять нашого „р", а твердого „л" майже не знають, кажуть „лян" (лан), (лан), „люг" (луг), а звук „г" просто пропускають, як у французькій мові: „ольова" (голова), „олька" (голка), звук „х" передають як „к": „ката" (хата), „кліб" (хліб).

Окреме явище — це кальки французької фразеології: „це мені нічого не каже" (я про те нічого не знаю), „це мені щось каже" (я собі пригадую), „лиши мене робити" (дай мені спокій) і т. п.

Та не зважаючи на всі ці запозичення, помилки і суржиковий макаронізм, наша молодь, яка береться за перо українською, чи французькою мовами (зокрема в перекладах) — визначається добрим стилем: точним, легким і дотепним. Те, що виробляли у Франції цілі віки такі чинники як Декартова точність, легка і блискуча розмова двірських сальонів та типове французьке „еспрі", те засвоює собі українська молодь дуже швидко.

МОВНІ УСМІШКИ

Суржик з перцем

Від редакції: Слово „суржик" мало знане нашим читачам. Його первісне значення — суміш зерна пшениці й жита, жита й ячменю, ячменю й вівса і т.п.; борошно з такої суміші. У переносному значенні суржик це елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно; нечиста мова. Про мовний суржик, цебто суміш українських і російських слів, заговорили в нас в 60-их роках правозахисники української мови й культури. Про суржик писав Б. Антоненко-Давидович, називаючи його мовним покручем, який „відбиває некультурність якоїсь частини людей..." У тому часі навіть київський гумористичний журнал „Перець", ч. 14, 1972 р., подав кілька яскравих зразків суржика в Україні, що їх тут передруковуємо.

Під заголовком „Страшне перо не в гусака" на стор. 14 подано уривок із характеристики, надісланої з міста Сміли, Черкаської области на Київщині: „Морально устойчива, аморальних порушень в собі не має і в общественності не замічається".

Із „Пояснювальної записки" з с. Комишувата на Запоріжжі: „Да я винен. Я захмелилий йшов додому. Але на роботі я поводив себе спокійно, оскільки я спав. А вдома я раптом став розлючений і робив маневри сім'ї".

З офіційно виданої „Довідки" в с. Росоша на Вінниччині: „Довідка видана для предявлення удостовірения лічності в учбовий заклад"...

У с. Веселому на Херсонщині над громадським приміщенням красується таке оголошення-попередження, щоб сторонні туди не заходили: „Посторонніи не уходіть!"

Найкраще написав, звичайно, голова сільради, відповідаючи на запит газети про бездомних псів: „На сесії сільвиконкому вирішено істрібити сім штук бродячих собак: Степан К., що живе за млинами, Грицька С., Свиридона П. та інших".

У „Перці" ч. 15 за серпень 1972 року таких документів поголовної грамотности в Україні є ще більше, і один від другого ліпший. У листі з Канева клієнт вимагає у лікаря: „Прошу оздоровить мене, або відать 10 рублей!", а доповідач у Миколаївській області, дбаючи про культутру рідної мови, заявив просто: „На першому відділенні мається 80 коров, з них приймає участь у здачі молока 64 чоловіки"! Харчівня у Херсоні стала жертвою не лише русифікації, а й деякого „збочення", бо вивісила в прилюдному місці наступне оголошення: „Обявленіє Столовой сем требуюця продавці пирошков з мясом женского пола на базарє. Адміністрація".

Марія Овчаренко

Складні питання деяких частин мови

Числівник

У слов'янських мовах числівники належать до найскладніших слів. Можливо, що в українській мові питання числівників ускладнюється ще й тим, що в різних фазах розвитку мови числівникові форми змінювалися не тільки в попередніх сторіччях, але вже й за нашої пам'яті в останніх десятиріччях. Не диво, отже, що в нашій пресі знаходимо чимало помилок чи то в правописі, чи в непотрібних діялектизмах, чи навіть у запозиченнях з російської і польської мов.

Не розглядаючи системи поодиноких числівникових груп, ми тут візьмемо до уваги тільки ті числівники, в уживанні яких помічаємо відхилення від норм літературної мови. Уродженці Галичини із старшого покоління напевно пригадують собі, що в їхніх шкільних часах говорили й писали: *двайцять, трийцять, пя(ть)десять - дев'я(ть)десять, двіста, тисяч* (чол. р.). Багато старших людей у щоденній мові ще й тепер уживають ці форми. Але в 30-х роках після впровадження т. зв. Харківського правопису Галичина прийняла літературні форми: *двадцять, тридцять, п'ятдесят - дев'ятдесят, двісті, тисяча* (жін. р.). Паралельна форма *дев'яносто* на означення дев'ятьох десяток, як надто вже чужа, не прийнялася в Західній Україні. Тому й дивно, що в нашій еміґрантській пресі *дев'яносто* стало майже загально не вживаним, хоч як у Голоскевича, так і в Ізюмова-Панейка допускаються обидві паралельні форми. Сучасні київські мовознавці виключають слово *дев'ятдесят* як „діялектичне" (СУМ), пояснюючи в граматиках, що „У старій українській мові числівник *дев'яносто* вживався у формі *девятьдесять, але у сучасній українській літературній мові вживається тільки* форма дев'яносто". (М.П. Івченко, **Сучасна українська літературна мова.** К. 1965, ст. 276). Не тяжко догадатися, чому форма *дев'яносто* закріпилася в сучасній літературній мові: за розпорядженням мовних „апаратчиків" у випадках паралельних форм на перше місце рекомендують ставити ті слова й форми, які тотожні з російськими.

Подібний підхід бачимо й у відміні числівників *п'ять - вісімдесят.* У родовому, давальному і місцевому відмінках цих числівників Синявський, як правило, на першому місці ставить закінчення *-ьох (-ох)* та *-ьом (-ом)* у дав. в.: *п'ятьох, сімох, п'ятдесятьох; п'ятьом, сімом, п'ятдесятьом.* Притому Синявський додає, що „всі вони в род., місц. і дав. відмінках *іноді* бувають із закінченням *-и: п'яти, шести, семи, двадцяти, шістдесяти.* У сучасних київських граматиках для цих відмінків на першому місці ставлять закінчення *-и,* бо так є в російській мові.

Цікаво, що в нашій еміґрантській пресі чомусь поширилося уподобання для форм зі закінченням *-и* так, що форми на *-ьох, (-ох), -ьом, (-ом)* майже зникли зі сторінок наших часописів. Невже форми *п'яти, восьми, двадцяти, п'ятдесяти* звучать краще або більше „по-вченому"?

У складних числівниках *п'ятдесят, шістдесят* і т.д. відміняється тільки друга частина: *п'ятдесяти, шістдесяти* або *п'ятдесятьох, шістдесятьох;* орудний відмінок *п'ятдесятьма* або *п'ятдесятьома.* Від основ цих числівників утворюються порядкові числівники: *п'ятдесятий, шістдесятий, сімдесятий, вісімдесятий,* а не як у російській мові *пятидесятий, шестидесятий,* що, на жаль, наслідують деякі наші автори, і то навіть учені професори.

(Продовження в наступному числі).

З ким ідентичні українці?

Стало модним у нас тепер говорити і писати про зберігання „української ідентичности". Пишуть про це політики, журналісти, учителі, професори університетів. В українця, що не ознайомлений з мовою еміґрації, зразу ж виникне питання: ідентичности з ким чи чим? Ідентичність — це тотожність. Можемо говорити про ідентичність продукту з еталоном, ідентичність даної особи з кимось, за кого вона себе подає, але з ким хочуть бути ідентичні, тобто тотожні українці?

Очевидно, вжиток слова **ідентичність** в наведеному вислові є буквальним перекладом англійського вислову the Ukrainian identity. Але українська літературна мова такого значення цього слова не знає. Про що тут мова, це українська НАЦІОНАЛЬНА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ, ОСОБИСТІСТЬ, ВІДРУБНІСТЬ, НАЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР, НАЦІОНАЛЬНЕ „Я". Словник української мови визначує слово **індивідуальність** як: „сукупність психічних властивостей, характеристичних рис і досвіду кожної особистості, що відрізняють її від інших індивідуумів." Чи не є це точно те, що ми хочемо сказати про свою націю?

Правильного слова вживали наші публіцисти вже 60 років тому. Ось дві цитати з тогочасної політичної літератури:

„...почуття індивідуальности української нації..., кристалізування почуття національної індивідуальности... (В.Кучабський, **Большевизм і сучасні завдання Українського Заходу,** Львів, 1925.)

Вживаймо отже слів ІДЕНТИЧНІСТЬ і ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ точно, та зберігаймо пильно УКРАЇНСЬКУ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ (ВІДРУБНІСТЬ чи ОСОБИСТІСТЬ), але не „ідентичність".

ВІЛАН

ВИПРАВЛЕННЯ ВАЖЛИВІШИХ ПОМИЛОК У „МПМ" ч. 2 /15/

(Скорочення: ш. - шпальта, р. - рядок, с. - сторінка, зн. - знизу, зг. - згори, н.к. - непотрібна кома, к. - кома). Правильні написання є такі:

Редакційна стаття

ш. 1, р. 6 зг.: повисли й над нашою громадою, н.к. ш. 1, р. 2 зн.: скалю та при допомозі

Цікаве про мову

ш. 1, р. 8 зн.: /800 тисяч мовлян/

Розмови з читачами

ш. 1, р. 5 зг.: давно збираюся написати
ш. 1, р. 13 зг.: „Мови про мову",
н,к., ш. 2, р. 11 зг.: мріяли про те ще тоді
ш. 2, р. 7 зг.: найдорожчий скарб
ш. 2, р. 13 зн.: маїш (замість маєш)
ш. 3, р. 18 зг.: у зв'язку з поданими,
ш. 3, р. 1 зн. к., людей думає, що
ш. 4, р. 6 зг.: пішовши тут за зразками,
ш.4., р. 8 зг. к., Ол. Синявс.
с. 2, ш. 2, р. 15 зн.: п. А.В., автор рубрики

Видає *ШКІЛЬНА РАДА* при *УККА*

Редагує Колеґія в складі:
Марія Овчаренко, відповідальний редактор,
Євген Федоренко та Анатоль Вовк.

Адреса: Educational Council — U.C.C.A.
P.O. Box 391-Cooper Station
New York, N Y 10276-0391

ФРАҐМЕНТИ З IV СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

„ХРИСТИЯНСЬКУ ІДЕЮ СЛУЖІННЯ МАЙТЕ ПЕРЕД СОБОЮ"

(Лист Блаженнішого Патріярха Йосифа до Світового Конгресу Вільних Українців)

Слава Ісусу Христу! Рим, дня 18 жовтня 1983.

До Світлого
Світового Конгресу Вільних Українців
Торонто, Канада

Світлий Конгресе!

Спасибі вам за запрошення на ваш ІУ Конгрес у Торонто, який буде черговим висловом вільних українців у цілому світі про нашу зорганізованість, наші змагання і розвиток нашої громадської, політичної і світоглядової думки. Очевидно, в мойому віці вже неможливо мені подорожувати, але моїм словом, духом, молитвою і порадою хочу бути з Вами. Прийміть мої слова як слова вашого духовного Батька, й важусь сказати вам словами св. Павла, „бо хоч би ви мали тисячі учителів у Христі, але батьків небагато" (1 Кор. 4, 15).

Світовий Конгрес Вільних Українців — це виликий здобуток наш на чужині. Ним ми об'єднались в розсіянні сущі, щоб на лоні такого форуму станути перед світом як дозрілий нарід, який змагається за свою правду і волю. Коли зважити, що ми розсипані по всіх континентах, а в Україні нашій панує неправда і неволя, такий громадський форум є великим і важливим голосом перед сумлінням світу за нашу правду? Про наші кривди, права і змагання найкраще можемо сказати ми самі і лише спільним згуртованим словом. Таким став СКВУ і, Богу дяка, нехай буде, що ми зуміли і є здібні його створити і продовжувати. Це наш здобуток на міжнародному полі.

СКВУ має існувати, діяти, в нашім імені говорити, а ми в ньому спільно радитись, дискутувати, а й молитись, як це ви зробите тепер в часі своїх нарад, згадуючи велику нашу всенародну скорб — трагічний голод в 1933 році. Завдання усіх наших організацій і установ, що входять в склад СКВУ, на першому місці — дбати про його ріст, розвиток і авторитет. Нехай ніяка хмара розбіжностей в думках, плянах і напрямах його не захитає, а навпаки — нехай дух свободи дітей Божих і дітей гірко поневоленого ще в XX столітті народу допоможе цей Конгрес зробити для нас світлом перед грізною майбутністю, що незвісною темрявою стоїть перед нами і перед світом. Пам'ятаймо про гарні слова св. Августина: „В конечних справах — єдність, в сумнівних — свобода, а у всіх — любов". Маймо зрозуміння між собою до інакодумаючих, вміймо вислухати один одного і зрозуміти іншу думку, вміймо один одного порадитись, шануймо думку більшости в демократичний спосіб, маймо терпеливість для слабших серед нас. Збережім одність серед розбіжностей, стараймось застосувати важну засаду модерного світу плюралізм в організованому житті. Життя суспільств є таке складне сьогодні, що його не можна штучно упростити і йому диктувати, щоб зберегти людську гідність і свободу людини.

Пам'ятаймо також, що людина, пізнаючи себе чимраз більше, дійшла врешті до важливого висновку, що всякі її організації і види організованого життя не є для панування чи егоїстичних користей, але для служіння спільноті, для служіння своєму братові. Наш Господь напоминав нас, що Він „не прийшов, щоб Йому служили, але щоб послужити..." і „хто хоче з вас бути першим, нехай буде іншим слуга". Цю велику і християнську ідею служіння майте все перед собою. Уряди, власті, проводи не є щоб „панувати", а щоб служити іншим, суспільству, народові. Нехай СКВУ стосує цю велику засаду в своїй праці для служіння і вірности народові нашому, невід'ємну частину якого творимо в діяспорі, бо нема більшої благородности, як вірність власному народові, того вимагає від нас усіх сам Бог. В такому Христовому дусі і праця ваша буде благословенна.

Нехай цей черговий ваш Збір буде свідоцтвом нашої громадської і національної зрілости перед світом та історією; нехай Христова пересторога, що „поділене царство не встоїться" заохочує вас до єдиномислія в свободі; нехай стогін поневолених і катованих наших Братів торкає сумління ваші про великі відповідальності, покладені на вас, і за які доведеться вам скласти одвіт перед Богом та історією.

Благословення Господнє на Вас !

† **Йосиф**

Патріярх і Кардинал



Президент СКВУ мґр Іван Базарко відкриває ІУ Світовий Конгрес Вільних Українців.



Ігнат Білинський складає заяву УККА у справі прийняття в члени СКВУ Української Американської Координаційної Ради. Перший зліва — голова УАКРади і головний предсідник УНСоюзу д-р Іван Флис.



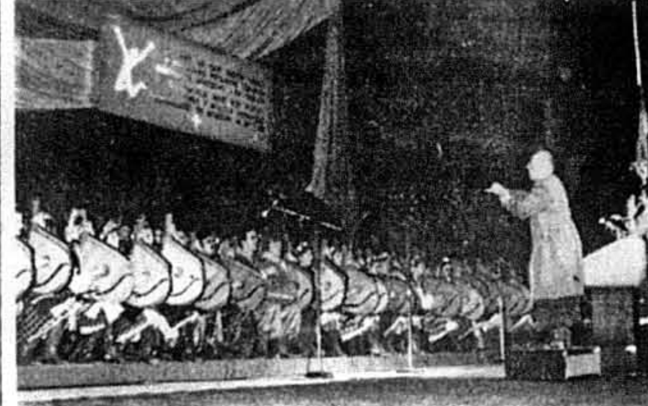
Предсідник ІУ СКВУ Ярослав Білак веде нарадами. Біля нього Митрополит Максим Германюк і голова СФУЖО д-р Марія Квітковська.



Екуменічна Панахида в часі Поминальної маніфестації в неділю, 4-го грудня 1983 року, у Мейпл Ліф Ґарденс в Торонто, Канада.



Частина учасників нарад ІУ СКВУ. У першому ряді почесні гості — Владики Українських Церков. Третій справа — Митрополит Мстислав.



Співають ансамблі молодих бандуристів з усіх сторін Канади і ЗСА під диригентурою маестра Григорія Китастого.



Частина делегатів ІУ СКВУ під час нарад і голосування.



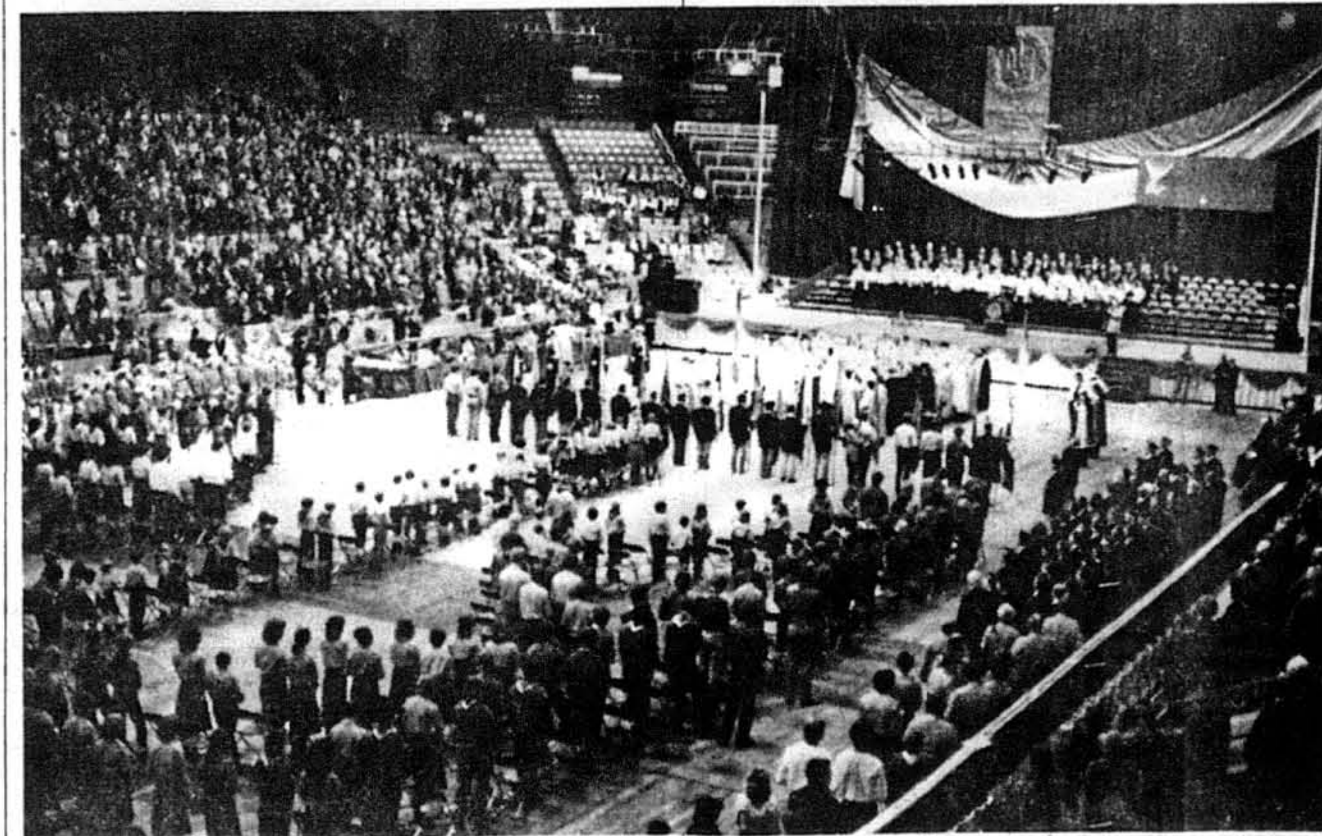
Новообраний президент Секретаріяту СКВУ, адвокат Петро Саварин, промовляє на тлі молодечих ансамблів бандуристів під час Поминальної маніфестації.



Новообраний президент СКВУ П. Саварин з дружиною Ольгою і Митрополит Стефан Сулик в часі святочного бенкету в суботу, 3-го грудня 1983 р.



Голова опозиції уряду Канади Б. Молроні з дружиною Мілою приймає квіти від „Міс України" Галини Ключник.



(Фота: ред. Рома Гадзевич і ред. Юрій Зарицький, „Український Тижневик")

Загальний вид на учасників Поминальної маніфестації.

„БУДЬМО ОБ'ЄДНАНІ..."

ПРИВІТ АРХИЄПИСКОПА-МИТРОПОЛИТА СТЕФАНА СУЛИКА ІУ СВІТОВОМУ КОНҐРЕСОВІ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ В ТОРОНТО 30-ГО ЛИСТОПАДА 1983 РОКУ

Достойні делегати й гості на ІУ Світовому Конгресі Вільних Українців!

Промовляю і найщиріше вітаю вас в імені Синоду Української Католицької Церкви та в імені Католицької Церкви в З'єдинених Стейтах Америки.

Мило мені вітати вас, бо ж ви кращі з мого народу тут у вільному світі його представники, що з'їхалися з усіх усюдів вільного світу, щоб своїм знанням, доброю волею і працею спільно обговорити важливі проблеми української справи й вибрати новий провід, який репрезентував би нас усіх на міжнародному форумі.

На всіх нас тяжить великий обов'язок. Боже Провидіння покликало вас і мене і всю нашу спільноту поза межами України здійснити важливий і почесний обов'язок бути амбасадорами поневоленого українського народу, заступатися за права України й українського Божого люду. У ці важкі часи для нашого народу на рідній землі, здається, ще ніколи досі слова Івана Франка, щоб кожний думав, що на ньому мільйонів стан стоїть, не мали такого значення, як сьогодні, в час лютого врем'я в Україні, в час насильної русифікації і намагань вигнати з України Бога, знищити віру, вирвати з українських сердець українську свідомість і бажання жити вільним життям.

Я переконаний у тому, що в серцях вас усіх горить любов до Бога, до України, до українського народу. В мене немає сумнівів, що всі ви щиро бажаєте помогти нашому народові та з успіхом голосити українську правду. В цю історичну хвилину, коли згадуємо і вшановуємо жертви жахливого голоду, організованого Москвою, коли намагаємося освідомити ввесь світ про цих погиблих понад сім мільйонів українців, яких єдиною провиною було те, що вони були українцями і хотіли бути господарями на своїй власній землі; в хвилину, коли мільйони наших братів і сестер страждають, багато з них по тюрмах, на засланні, чи в психіятричних лікарнях леліють мрію про волю і незалежність, ми, зібрані тут на ІУ Світовому Конгресі Вільних українців, не сміємо про них забувати. Ми єдині, що можемо відкрито, без страху, рішуче, з очима зверненими до Бога, бути їх речниками і засвідчувати перед усім світом, що ми і наші рідні в Україні ніколи не відречемося Богом даного права почитати Бога вільними устами і жити вільним життям на вільній землі українській.

„Гори трупів і ріки крови", що їх поклали на жертовнику правди мільйони українців в обороні своєї віри та в змаганні за право на вільне життя, не сміють пропасти надаремно. Здобутий героями нашого народу капітал, ми мусимо дбайливо зберігати і ним дорожити.

Та все ж є певні передумови для того, щоб ми успішно могли здійснити наші завдання у вільному світі. Однією з цих передумов є, щоб ми вміли якщо не думати однаково, то бодай спільно діяти у важливих справах. Передумовою наших успіхів є єдність, не механічна, але дійсна, яка випливає з правильного розуміння нашої місії у вільному світі. Бо, як казав князь нашої Церкви, Слуга Божий Митрополит Андрей, „як довго не буде між нами християнської єдности, так довго і найслабший противник буде від нас сильніший". Сила наших ворогів у нашій слабості і в податливості на ворожі затії в наших рядах. Наші свари й чвари, це радість Москві. Невже ж ми цього не бачимо, не розуміємо? Невже ж не бачимо, що ціллю Москви є нас розсварити і довести до того, щоб ми самі себе власними руками знесилювали й ліквідували.

Невже ж треба знову нагадувати розпачливі слова гетьмана Івана Мазепи, що ми „през незгоду всі пропали, самі себе звоювали?"

„Де згода — там перемога!" кликав одного разу Батько й Глава Української Католицької Церкви Блаженніший Отець Йосиф. До нас сьогодні кличе св. ап. Павло, який перестерігав Галатів словами: „Коли ж ви між собою гризетеся та їсте один одного, вважайте, щоб один одного не знищив" (Гал. 5, 15).

Те, що серед нас нуртують різні думки й різні погляди, річ природна. Проте, щоб говорити єдиними устами і єдиним серцем в імені українського народу, щоб надати розголосу українській правді, треба вміти суперечливі проблеми залишити поза рямками таких організацій, як Світовий Конгрес Вільних Українців. На все є місце й час. Стосуймо в житті християнські принципи, будуймо нашу діяльність на етичних засадах, бо, як казав великий митрополит Слуга Божий Андрей: „зарисується і завалиться будова народних дібр там, де вона не буде спиратися на правдивих і здорових етичних принципах".

В імені Синоду Української Католицької Церкви і в ім'я Бога, прошу і благаю Вас: будьмо об'єднані і діймо спільно у вільному світі і не даймо нагоди ворогові нас ділити і розбивати і з нас кепкувати, як людей нездібних до державного життя.

Бажаю Четвертому Конгресові Вільних Українців найкращих успіхів і молю Бога, щоб при світлі, дії і керівництві Святого Духа ми провели й закінчили наше світове зібрання в дусі згоди, любови і братолюбія на славу Бога, України та українського народу.

Слава Ісусу Христу!



Ряди комбатантів та пластунів і пластунок в часі Поминальної маніфестації у Мейпл Ліф Ґарденс.

РОКУ БОЖОГО 1983...



Під час посвячення пам'ятника Митрополитові Василеві Липківському стоять (зліва): Архиєпископ Марко, Митрополит Мстислав і Єпископ Володимир.

„Вісім років тому це було лише бажання... Вісім років тому це була мрія, це був задум...", цими словами розпочав свою промову „Слово Об'єднання Демократичної Української Молоді" на всенародному прийнятті голова теперішнього проводу ОДУМ-у в ЗСА Андрій Шевченко. Як у відгомін д-р Юрій Криволап, господар прийняття, у своєму слові „До історії пам'ятника" сказав „....ідея цього пам'ятника зродилася як вислід глибокої пошани до Великого Митрополита, який для частини української молоді своїми подвигами став символом не лише боротьби, але й збереження української духової і національної субстанції..." І тому „....Українська молодь, зорганізована в лавах Об'єднання Демократичної Української Молоді, на своєму 23-му Загальному з'їзді 28-30-го листопада 1975 року вирішила перетворити в життя ідею побудови пам'ятника бл.п. Митрополитові Василеві Липківському в Українському Пантеоні в осередку УПЦ у ЗСА в Бавнд Бруку, Н.Дж.". І так восьмирічне зусилля Ділового комітету у складі: Блаженніший Владика Мстислав Митрополит УПЦ у ЗСА — голова; д-р Юрій Криволап — в.о. голови, о. прот. Микола Галета — заступник голови, інж. Євген Кальман — секретар, інж. Олексій Шевченко — скарбник, інж. Петро Матула — голова мистецької комісії і члени — Валентина Кузьмич, інж. Валентин Кохно, проф. Михайло Смик і вже покійний проф. Василь Завітневич, увінчалася успіхом. 22-23-го жовтня 1983 року в Українському Пантеоні відбулося всенаціональне свято відкриття й посвячення пам'ятника національному героєві отцеві Василеві Липківському, Митрополитові Київському і всієї України.

В пошані відійшовшим

Ввечері 22-го жовтня у модерній залі Дому Української Культури зібралося біля 400 осіб учасників першої фази святкувань. Д-р Ю. Криволап, як господар цілої програми, після короткого вступу історичного характеру, на тлі якого з'явилася постать Великого Митрополита, попрохав усіх присутніх вшанувати пам'ять тих, які віддали життя своє за Віру Христову та святу Українську Автокефальну Православну Церкву. Під звуки бандур молодих бандуристів з ансамблю „Гомін Степів" були виголошені імена митрополитів, архиєпископів, єпископів і священиків, які були знищені московською владою у процесі відродження рідної Української Церкви. До болю стискалися груди, на очах, не в одного, блиснули сльози, а з уст злітали слова щирої молитви за всіх відійшовших, і всіх тих, що сьогодні там „караються ...але не каються..." Це була щира молитва за щирих людей.

Змістовно, ясно й правдиво д-р Ю. Криволап представив історію будови пам'ятника, підкреслюючи причини, чому ОДУМ на своєму 23-му Загальному З'їзді в 1975 році вирішив перетворити в життя ідею побудови пам'ятника бл. п. Митрополитові В. Липківському. Провід ОДУМ-у мав на увазі використати цю подію, як засіб виховання молоді, зорганізованої в рядах ОДУМ-у і разом з тим пригадати, що вірні УПЦ є спадкоємцями світлих традицій відродження УАПЦ в 1921 році. Переглянувши пройдене, можна з гордістю ствердити, що це дійсно була шляхетна ідея, і що українці, перебуваючі поза межами України, цю ідею не лише зрозуміли, але й беззастережно підтримали. Без цього зрозуміння української громади пам'ятника ніколи не було б. За це все всім жертводавцям честь і слава.

Тріюмф спадщини

Блаженніший Митрополит Мстислав, голова Будівельного комітету у своєму слові звернув увагу, що пам'ятник Митрополитові В.Липківському є власністю усього українського народу. І ми це беззастережно піддержуємо. Воістину, він є власністю цілого українського народу так, як є Тарас Шевченко, Іван Франко, Симон Петлюра і всі ті, які свою працю й життя віддали народові, з якого вони вийшли.

Отець д-р Г.Удод, голова Президії Консисторії УГПЦ в Канаді, вітаючи від всіх епархій УПЦ Канади і особисто від Блаженнішого Митрополита Андрія, підкреслив, що спорудження пам'ятника — це небуденне велике діло, і що вірні канадської церкви ще більше включаються в акцію закінчення будови цього пам'ятника.

Крім коротких виступів, у програмі були: головна доповідь і Слово Об'єднання Демократичної Української Молоді. Інж. Петро Матула, голова мистецької кімісії Ділового комітету виголосив глибоку змістом, з часом до глибини душі потрясаючими моментами періоду відродження Христової Української Церкви. „Побудова пам'ятника бл. п. Митрополитові В.Липківському, — сказав він, — є пробоєм на поверхню нестримного, самородного джерела з потоком міцних, надхняючих і оздоровлюючих ідей і прикладів з історії визвольної боротьби України. Це є тріюмф спадщини Митрополита В.Липківського і його побратимів".

Доповідач з науковою докладністю й умілістю представив тяжкий процес відродження Української Православної Церкви з-під московського ярма. Та, не дивлячися на всі нечуванo-жорстокі перешкоди і переслідування, українці перемогли, бо Митрополит В.Липківський, „крім рідної мови, вчив народ любити і шанувати своє минуле." І тому не припадково промовець поставив питання: „Чому у наших церквах і школах не вчать про Митрополита Липківського, про того велетня духа, того справжнього Мойсея українського народу?..

Цінним доповненням доповіді було мистецьке читання уривків зі славних проповідей неперевершеного проповідника бл. п. Митрополита В.Липківського. Це було дійсно мистецтво слова мгра Миколи Француженка, яке не лише доповнило доповідь, але й створило атмосферу насолоди учасникам вечора.

Андрій Шевченко, голова теперішнього проводу ОДУМ-у в ЗСА з запалом і молодечою енергією виголосив коротке слово молоді, організованої в рядах ОДУМ-у, молоді, задум якої після восьми років впертої, енергійної праці Комітету зреалізувався величчю могутнього пам'ятника. „Одумівська молодь, — говорить промовець, — вибирає своїх надхненників таких, які своєю душею і своїм єством є завжди з українською нацією". Між ними, на першому місці, Симон Васильович Петлюра і Митрополит Василь Липківський. Бо „...Симон Петлюра відродив українську державу у формі модерної демократії, а Митрополит В.Липківський відродив рідну Українську Церкву у її найдемократичнішій формі... Ми йдемо в життя з їхнього духа печаттю." „Ми схиляємо свої юні голови, — продовжував він, — перед маєстатом величі Великого Митрополита... ми чолом б'єм перед усім українським народом і з надхненням його творчости дивимося відверто й відважно в очі тим, які зазіхають на душу українського народу — на рідну Українську Церкву..."

Обидві доповіді, так само як і історичні нариси будови пам'ятника д-ра Ю. Криволапа, були на високому рівні своїм змістом, без жадного повторення. Це була вдумлива аналіза епохи, коли відроджувалася Українська Автокефальна Православна Церква, переплетена з динамікою молодого покоління.

Бандурою і словом...

Мистецька частина логічно доповнювала програму Вечора. Молодий ансамбль бандуристів „Гомін Степів", під мистецьким керівництвом Юліяна Китастого зачаровував учасників Вечора. Тут були глибоко релігійного характеру твори (Страшний Суд), тут співала Україна устами Леонтовича („Дударик"), тут ридала Україна за своїм героєм, своїм провідником, лицарем С.Петлюрою (Дума про Петлюру), тут греміла відвага молодечої сили маршу І.Багряного („Нема тої сили"). Вслухаючися в тонкість музичного виконання, солоспівів (Ю.Китастий, Ліля Опанащук, Оля Ходоба і Михайло Невмержицький), „раз ніжних і знову грізних звуків бандури, пригадалася народна приказка — „а нашому роду таки немає переводу." Молоді бандуристи відважно ступають кроками нашої славної Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка. Праця Кобзарської Школи вже дає надзвичайно багаті плоди. Нехай же ваша майбутність, молоді бандуристи, буде далі процвітати так, як та китиця квітів, яку ви одержали в заплату за ваше чудесне виконання. Ваше мистецьке відчуття було природним виявом віддання пошани нашому національному героєві, ісповідникові Митрополитові В.Липківському.

Вся програма не була б виповнена, якби не було включено деклямації про Митрополита Липківського. Лариса Качуровська з глибини своєї мистецької душі продеклямувала вірш о. протопресвітера Демида Бурки „Пам'яті Митрополита Василя Липківського". Вона вміло й з надхненням відтворила бажання автора закарбувати постать Великого Митрополита, як слуги „Господа Христа і многострадальної Матері Вкраїни".

Учасники всенародного прийняття

У цьому прийнятті взяли участь ті, які своїми пожертвами й своєю працею спричинилися до завершення великого діла. Це були, в першу чергу, жертводавці, починаючи від суми 5,500 дол. (Андрій Купко) і кінчаючи на сумі одного доляра. Все це було по можливості і по щирості.

На залі було багато представників від різних організацій разом з групою учасників З'їзду Об'єднання Православних Сестрицтв, який відбувався 22-23-го жовтня 1983 року. З нагоди цього свята надійшло багато привітань від організацій і окремих осіб. Владика Архиєпископ Марко в своєму привіті пише: „...Честь усім Вам, зокрема Організації Демократичної Української Молоді, що під Вашим проводом і при Вашій участі здвигнула цей величний пам'ятник Великому Митрополитові, Мученикові за Божу правду і за українську, з московської неволі визволену, Церкву." Патріярх і Кардинал Йосиф Сліпий у своєму листі говорить: „...Радію з глибини душі, що Великий Митрополит мученик і ісповідник Василь матиме на вільній землі свій пам'ятник для свідчення і науки перед своїми духовними дітьми і чужинцями у свобідному світі про нашу неволю, страждання і змагання за Христову правду на сході Европи...". Між присутніми були скульптор і архітект цілого пам'ятника маєстро Петро Капшученко, виконавчий архітект Тарас Добуш, будівничий Володимир Безсонів, найактивніші збірщики Ольга Гурська на сході і Параска Завертайло на середньому заході і в духовному єднанню, Михайло Лозовий з далекого заходу (Міннеаполіс), який з причини хвороби не зміг прибути, голова ЦК ОДУМ-у Олексій Пошиваник, Віктор Педенко від ОДУМ-у Канади, представники Філій ОДУМ-у — Філядельфія, Трентон, Сомерсет, Ню Йорк, Дітройт, Чикаго, Міннеаполіс, віцепрезидент СКВУ Микола Плавюк, д-р Анатолій Лисий, який був головою ОДУМ-у, коли було прийнято й затверджено ідею побудови пам'ятника, представники Світового Об'єднання Українських Жінок і багато інших достойних гостей.

Перед закінченням програми Вечора було прочитано низку присутніх осіб, які там же склали свої щедрі пожертви на закінчення будови пам'ятника та на видання Пропам'ятної Книги, а також список осіб, які до цього часу склали понад 250 дол. і які одержують спеціяльні грамоти. Між іншим, в Пропам'ятній Книзі будуть поміщені імена всіх, без вийнятку, жертводавців незалежно від того, яку суму складено.

Це був Вечір, виповнений багатою і цікавою програмою.



Пам'ятник Митрополитові Василеві Липківському на Українському Пантеоні в Бавнд Бруку.

Сам Бог посвячує.

Була дощова погода. Час від часу проходила фактична злива. Але це не стримало понад тисячі осіб, які прибули, щоб бути учасниками великої історичної події. Хтось, стоячи перед пам'ятником, звівши очі до постаті Митрополита В.Липківського, без накриття під зливний дощ, святочно промовив, „...Сам Господь посвячує пам'ятник нашому ісповідникові і мученикові за правдиву Христову Віру."

В 9-ій год. ранку 23-го жовтня 1983 року перед входом до Церкви-Пам'ятника представники Братства і Сестрицтва разом з юними одумівцями квітами вітали Владик — Блаженнішого Митрополита Мстислава, Архиєпископа Марка і Єпископа Володимира. Після Святої Літургії було врочисто відправлено Літію за спокій душі бл. п. Митрополита Василя і всіх його побратимів, які згинули мученицькою смертю в підвалах КҐБ або на широких просторах просторого Сибіру... Після 12-ої год. дня з Церкви-Пам'ятника святочним походом ішли вірні з корогвами й прапорами, а з другого боку марширувала колона одумівської молоді зі своїм прапором. Члени Комітету побудови пам'ятника старші виховники ОДУМ-у, не звертаючи уваги на дощ, в одностроях з пошаною і гордістю допомагали Блаженнішому Митрополитові Мстиславові відслонювати пам'ятник. Накриття розкрилося, і з цим звершилося формальне відкриття пам'ятника.

І так 23-го жовтня 1983 року під святочні виголоси єпископів, священиків і хору, приблизно в 12:30 дня було виконано акт посвячення пам'ятника великому українському національному героєві бл. п. Василеві Липківському, Митрополитові Київському і всієї України. Разом з небесними краплями спадала на пам'ятник свячена вода акту освячення... Не в одного з присутніх разом з краплинами небесної води скапували сльози радости й гордости, що, нарешті, після більше як 50-ти років вся українська громада, без різниці поглядів, переконань і віровизнань стала у стіп могутнього пам'ятника і неначе прислухалася до українського Золотоустого.

У молитовному об'єднанні

Три години пізніше на далекому заході ЗСА, в Лос Анджелесі, обидві українські православні парафії св. Володимира і св. Андрія відправляли спільну Службу Божу, молитовно об'єднуючися з подією, яка сталася в Українському Пантеоні, на клаптику української землі у вільному світі... Це об'єднання було вислідом глибокої пошани до Митрополита Василя через настоятеля парафії св. Володимра о. Петра Маєвського, який мав тісні зв'язки з Митрополитом Липківським, і який ввесь час співпрацював з Будівельним комітетом до останньої хвилини свого життя. Мрія о. Маєвського здійснилася, хоч, на жаль, йому не довелося бути безпосереднім учасником пам'ятника тому, слідами якого, він ішов усе своє життя.

• • •

Український Пантеон збагатився неоцінимим скарбом. Скарбом, який втілився в душах всіх українців, старших і молодших. Видвигнена ідея цього пам'ятника молоддю ОДУМ-у і пізніше затверджена реалізацією спорудження його в Оселі УПЦ в Бавнд Бруку на 9-му Соборі УПЦ у Філядельфії та активна участь в процесі будови всіх — проводу УПЦ в ЗСА, проводу ОДУМ-у і всіх українців, особливо жертводавців, стали доказом, що ми можемо і вміємо зрозуміти велич національного героя і навколо нього всі разом згуртуватися.

Ідея і реалізація спорудження цього пам'ятника „...викресала безсмертну віру відродження, ту глибоку віру, яку носять мільйони в своїх душах, огорнуті теплом і палахкотінням гарячих слів незрівнянного провідника отця Василя Липківського, Митрополита Київського і всієї України".

Це пам'ятник, в який вкладено дух побожности й віри в свою рідну Українську Церкву. Це пам'ятник, який допоможе нам у боротьбі за душу української людини. Це пам'ятник, який буде світочем для майбутніх поколінь, як символ глибокої і чистої християнської віри. Це пам'ятник, який допоможе нам об'єднатися в одну нерозривну національну цілість. Пам'ятник — за який ми і майбутні покоління будуть горді.

О. Шевченко

У ВІДНІ ВІДБУЛИСЯ ВЕЛИЧАВІ СВЯТКУВАННЯ

Відень, Австрія (СУФА). — У вересні 1983 року Відень, Австрія та ціла християнська Европа відзначувала 300-річчя відсічі Відня від другої турецької облоги. В цій дійсно історичній події, яка принесла рятунок для християнства в Европі перед нападом мусулманів брали участь також і українці.

Українська громада у Відні зорганізувала ряд імпрез, якими відзначено пам'ять тих 3,000 українських козаків, які завдяки Папі Інокентію XI воювали перед Віднем за християнську Европу. Українці Відня пригадали також австрійцям, що у війську Собєського, який був головним командиром християнської відсічної армії, що визволила Відень 12-го вересня 1683 року, було багато українців з правобережної України, що тоді стояла під польською владою. Віденські українці хотіли такой підкреслити ролю українця Юрія Франца Кульчицького, який хоч не був першим каварником у Відні, але спопуляризував цю славну й популярну віденську „інституцію", яка існує до нинішнього дня. Крім того, Кульчицький, уродженець Бойківщини, причинився до визволення Відня від турків.

Головною імпрезою української частини святкувань з приводу 300-річчя відсічі Відня була виставка поштових марок Союзу Українських Філателістів Австрії (СУФА), яка відбулася в часі від 9-го до 12-го вересня ц.р. у славній каварні „Кафе Централь" у самому центрі Відня (яка, однак, не має нічого спільного з сьогодні вже не існуючою першою каварнею Кульчицького) і яка стояла під почесним патронатом посадника й губернатора міста Відня Леопольда Граца та президента віденської торговельної палати інж. Карла Дітріха, якому підлягають віденські каварні.

Вже 8-го вересня ц.р. голова СУФА Борис Ямінський виїхав на віденське летовище Швехат, де прибула група понад 40 українців з Америки і Канади, які приїхали на українські святкування до Відня. Група, зорганізована українським подорожнім бюро СКОВП з Нюарку, Н.Дж. в Америці, стояла під проводом і опікою Марії Ходновської. На святкування прибули ще інші українці з Німеччини і Англії. Ввечері того ж дня співпрацівники СУФА під проводом керівника організаційного комітету філателістичної виставки СУФА, касира товариства Йосифа Понграца розбудували виставку й адаптували експонати в згаданій каварні. Між тими, що показували свої цінні експонати у Відні, були також два закордонні члени СУФА — Осип Коkіль, який приїхав з Едмонтону в Канаді і показував українські марки (він 1977 року уже брав тут участь у виставці з приводу 10-річчя СУФА), та Василь Цапар з Спрінгфілду, Вірджінія, з Америки, що виставляв два експонати, один з українськими марками, а другий з тематикою Тараса Шевченка.

У п'ятницю, 9-го вересня ц.р., вже о год. 7-ій вранці в каварні „Кафе Централь" зібралося велике число гостей, а перед входом до каварні концертувала духова оркестра з австрійської провінції Тироль, яка притягла ще більше публіки. Там чекав також голова СУФА Борис Ямінський, який очікував численних і почесних гостей, що прибували на цю імпрезу. Точно в 8-ій год. в чудовій відновленій неоготичній залі каварні „Кафе Централь" Б. Ямінський привітав гостей, між якими були: відомий філателіст федеральний міністер агрикультури Австрійської Республіки інж. Ґінтер Гайден; посадник і губернатор Відня Леопольд Ґрац; міністер культури і спорту уряду міста Відня Франц Мрквічка; генеральний директор австрійської пошти і почесний предсідник СУФА, шеф секції д-р Гейнріх Ібляйс; президент віденської торговельної палати, член австрійського парляменту інж. Карло Дітріх; почесний член СУФА, ректор папської колегії св. Йосафата в Римі о. проф. д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ; директорка поштового уряду Об'єднаних Націй у Відні д-р Рікарда Вінтер, і почесний член СУФА міністеріяльний радник д-р Зіґфрід Бекер з генеральної дирекції австрійської пошти, який завжди активно підтримує діяльність того товариства, як рівнож і о. шамбелян д-р Олександер Остгайм-Дзерович, парох української греко-католицької церкви св. ВМ. Варвари у Відні.

Голова СУФА в своїй промові ще раз пояснив, чому українці організують цю імпрезу та підкреслив, що, на жаль, дуже мало говориться про ролю українців у цій дійсно історичній події перед 300 роками. Потім говорив д-р Г. Ібляйс. Він зазначив, що високо оцінює діяльність СУФА, не дивлячись на те, що пошта в Австрії у майбутньому хоче обмежити число спеціяльних поштових штемплів, СУФА не мусить боятися, що це станеться з їхніми штемплями, які появляють ся за проєктами цього товариства. Він пообіцяв дати для вжитку СУФА відповідне приміщення в будинку генеральної дирекції пошти, що знаходиться близько церкви св. ВМ. Варвари. Також повідомив, що з нагоди 200-річчя української парафії у Відні генеральна дирекція австрійської пошти відновить своїм коштом фасаду церкви св.ВМ. Варвари. Слово й повідомлення д-ра Ібляйса прийняли присутні рясними оплесками.

Потім промовляв інж. К. Дітріх. Він зосередив свою увагу на історичній постаті Юрія Франца Кульчицького: його каварня у Відні стала зразком для інших і розповсюдилась по всій Австрії. Інж. Дітріх привітав також нащадків історичного Кульчицького, що на ці святкування прибули до Відня з Америки та Німеччини. Опісля виступив Л. Ґрац, який звернув увагу на ролю, яку відіграли козаки у звільненні Відня від турецької облоги та підкреслив активність української громади, осередком якої є церква св. ВМ. Варвари. Він заявив, що Відень гордий з діяльности української громади, і що він, як посадник столиці, готовий завжди прийти їй з допомогою. Опісля Л. Ґрац офіційно відкрив виставку СУФА, а Б. Ямінський проводив почесних гостей через виставку й пояснював їм виставлені філателістичні експонати.

Вже ранком того ж дня при спеціяльному відділі австрійської пошти в каварні „Кафе Централь" зібралося також велике число зацікавлених і філателістів, які хотіли закупити новий випуск австрійської пошти, а саме: спеціяльний сувенірний бльок з маркою з приводу 300-ліття відсічі Відня, на якому є картина Франца Ґефельса з 1683 року під назвою „Відсіч Відня", що знаходиться в історичному музеї міста Відня. Поштові урядовці в цей день відбивали штемпель „першоднівки" для того бльоку, й також спеціяльний штемпель з українсько-німецьким написом, що показує козака перед Віднем, обложеним турками. В цей день перед обідом австрійське радіо подало обширний репортаж про виставку СУФА та про святочне відкриття згаданої імпрези, яке завершив посадник Відня.

Під час виставки СУФА урядував в „Кафе Централь" спеціяльний відділ австрійської пошти, що відбивав аж п'ять різних спеціяльних німецько-українських поштових штемплів на різних ковертах і листівках, які були франковані австрійськими поштовими марками.

Голова СУФА Б. Ямінський (зліва) пояснює почесним гостям цінні експонати виставки СУФА у каварні „Кафе Централь"; коло нього генеральний директор австрійської пошти шеф секції д-р Г. Ібляйс і посадник та губернатор Відня Л. Ґрац.



Українська „козацька кінна пошта" 12-го вересня 1983 року по дорогах Відня транспортувала офіційні листівки з спеціяльними штемплями австрійської пошти, щоб пригадати віденцям участь козаків у відсічі Відня перед 300 роками.

Додатковою атракцією на виставці СУФА була спеціяльна машина, якою кожний зацікавлени міг собі карбували спеціяльні алюмінові монети. Одна з них показувала печать козаків, що воювали під Віднем у християнському війську, та емблему СУФА, а друга — портрет Юрія Ф. Кульчицького й емблему організації віденських каварників — кофейник та силюету катедри св.Стефана у Відні.

Субота, 10-го вересня була присвячена Юрієві Францові Кульчицькому. Спеціяльний відділ пошти в каварні „Кафе Централь" відбивав відповідний спеціяльний штемпель з портретом Кульчицького. В рамках виставки СУФА, увечері цього ж дня виступив український хор при церкві св.ВМ. Варвари у Відні під керуванням проф. Андрія Гнатишина. Концерт в просторій залі каварні „Кафе Централь" із знаменитою акустикою, в програму якого входили козацькі пісні в обробці А. Гнатишина, викликав довготривалі оплески численної публіки.

У неділю, 11 вересня, відзначено 300-літній ювілей віденської каварні, якому також присвячено спеціяльний двомовний німецько-український поштовий штемпель. Ввечері відбулася товариська зустріч членів СУФА та інших українських організацій у Відні, церковного хору св. ВМ. Варвари і всіх українців, гостей з різних країн, які прибули на святкування до Відня, у старовинному будинку „Пассауергоф" з XII століття, що знаходиться в Ґрінцінгу на периферії Відня близько підніжжя гори Каленберг, з якої українські козаки перед 300 роками зробили випад на турецький табір, що тоді стояв довкруги Відня. При знаменитому свіжому вині т.зв. „гойріґен", та віденській їжі створилася родинна атмосфера, до якої причинився також хор св. ВМ. Варвари, який заспівав декілька ук-

(Закінчення на стор. 7)

ІЗРАЇЛЬСЬКІ СИЛИ БЕЗПЕКИ розвалили три арабські будинки на правому березі ріки Йордан і виселили мешканців з кількох інших, мотивуючи свої дії тим, що в цих будинках переховувалися терористи. Палестинська пресова служба східнього Єрусалиму говорить, що в наслідок таких руйнівних дій ізраїльської служби безпеки понад 50 осіб залишилися без даху над головою.

У ВАШІНҐТОНІ ХОДЯТЬ поголоски, що сенатор Роберт Дол, голова впливової Фінансової комісії, мріє стати лідером республіканців в Сенаті після виходу з цього посту дотеперішнього керівника сенатора Говарда Бейкера з Теннесі. Сен. Г. Бейкер, як відомо, заявив вже раніше, що він не старатиметься про перевибір в 1984 році.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Адміністрації „Свободи"

З уваги на закінчення біжучого року, Адміністрація просить всі Товариства чи поодиноких осіб, що довгують за оголошення, вирівняти їх конечно найпізніше

до 20-го грудня 1983 року

ТОВАРИСТВО СВ. СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД зложили

X — 83

по 1,000,00 дол. д-р Роман Керницький і д-р Лідія Коссак-Керницька (у пам'ять Батька бл.п. мґр-а Тараса Керницького), Юрій Кравець;
500.00 дол. Роман Вомпель;
225.00 дол. д-р Роман Осінчук;
100,00 дол. Іван і Михайлина Іськів;
50.00 дол. Юрій і Надія Цегельські (з приводу смерти Батька бл.п. Володимира Луцького);
40.00 дол. Тома Квятковський;
30.00 дол. Михайло і Теодозія Ґаладза;
по 20.00 дол. д-р Лев С. Обушкевич (замість квітів на могилу бл.п. Ольги А. Луцької), Іван і Стефанія Цьолко (замість квітів на могилу бл.п. Марії Авдикович);
10.00 дол. Христина Озарків (у пам'ять бл.п. мґр-а Евгена Лопатинського).

листа ч. 1627 - збірка замість квітів на могилу бл.п. Богдана Дубенка - збірщик інж. Юліян Головчак у Філядельфії, зложили:
20.00 дол. Василь і Анна Найдани;
по 10.00 дол. Родина Купиняків, Родина Ковалишин.

Збірка замість квітів на могилу бл.п. Стефанії з Посацьких Галібей - зібрав і переслав Евген Котик з Джерзі Сиґі, Н. Дж. зложили:
по 20.00 М. Німців, В. і Є. Шпирка, М. і Л. Дереш, О. і О. Боба, В. і Н. Кух, Е. і В. Котик

листа ч. 1641 - збірка в Лейк Джордж - зібрав Іван Антоняк, зложили:
по 250.00 дол. Іван і Іванна Антоняк, Нестор і Варвара Учери;
по 100.00 дол. Пан Пастернак, Стефанія Диба, о. Остап Бойчук;
по 50.00 дол. інж. Лев Хомяк, МаріяСливка, Богдан Комарницький, Марія Любицька;
35,00 дол. Юрій Кльос;
по 25,00 дол. Зенон і Ліда Завадович, Антін Шмуль;
20.00 дол. Петро Химяк.

листа ч. 1825 - збірка в Кінґсвуд, Тексас - зібрала і переслала Олена Бурбан, зложили:
200.00 дол. Віктор Балабан;
50.00 Олена Бурбан (у день смерти Мужа Петра)
25.00 дол. Петро і Олена Бурбан.Стефан Шоенфелд.

листи ч. 1724 і 1725 - збірка замість квітів на могилу бл.п. Евгенії з Крохмалюків Онуферко - зібрав інж. Юліян Головчак у Філядельфії, зложили:
листа ч. 1724 - зложили:
75.00 дол. Маркіян і Люба Онуферко;
30.00 Юрій і Ірена Хухра;
по 25,00 дол. Неля Кліш, Марта Де Блю, Андрій Онуферко, о. Лев і Анна Любинські;
по 20.00 дол. Емма Послушна, Олег і Ріта Послушний, Галина Онуферко, д-р Теодозій і Анастазія Онуферко, Ірена Левчук, Юрій і Марія Галушинські;
19,75 дол. (25 Кан. дол.) д-р Любомир і Стефанія Крохмалюк;
по 15.00 дол. Наталія Карпляк, Стефан і Христина Чорпіта;
по 10.00 дол. Корнель і Марія Филипович, Марія Масюк, Богдан і Стефанія Макух, Марія Рипянська, Анна Ткач, Михайло і Ольга Середа, Надія Юрчинська, Галина Філінська, Таня Курпіль, Любомир і Надія Лучанко, Варвара Чубата.

листа ч. 1725 - зложили:
50.00 дол. Богдан і Христина Турченюки;
30,00 дол. Володимир і Ірена Медуха;
25.00 дол. Володимира і Теодозія Брикович;
по 20.00 дол. Василь і Анна Найдан, Роман і Таня Левицькі;
по 10.00 дол. Петро і Марія Длябога, Михайло і Валентина Дуциловичі, Юліян і Олена Головчак, Стефан і Марія Ковалишин, Антін і Ірена Бачмага, Іван і Анна Дзівик, Олена Кульчицька, Олена Шиприкевич, Лев і Анастазія Ганусяк, Іван і Анна Квік, Олександер і Евгенія Залінські, Олена Дяченко, Теодор Крочак, Ілько Бучек, Юлія Бучек, Любомир і Софія Люба, Яро Гладкий;
5.00 дол. Роман Ярош.

Пожертви у пам'ять бл.п. проф. д-ра Зіновія Храпливого - переслала Марія Храплива з Ст. Луїс, МО., зложили:
1,000.00 дол. Марія Храплива і діти Андрій і Олена;
по 50.00 дол. проф. Осип і Софія Андрушків, проф. Роман і Світляна Андрушків, Юрій і Христина Свищук;
30.00 дол. д-р Таїса Венк;
по 25.00 дол. інж. Володимир і Ліда Величковські, проф. Юрій і Марта Загаляк, Степан Галайда;
по 20.00 дол. д-р Андрій і Ляля Бурачинські, Богдан і Ярослава Жеребецькі, Анна Івасишин, Маркіян і Ірина Ґавур;
по 15.00 дол. Ярема і Марта Ставничі, Тома і Інуся Екгардт.

Листи ч. 1849-1855 - збірка в Гантері і околиці - переслав Андрій Бук,
листа ч. 1849 - збірщик Стефан Льорх, зложили:
50.00 дол. Стефан і Христина Льорх;
по 25.00 дол. Максим Курис, Василь і Анна Сєрант;
по 20.00 дол. Анна Кухарук, Теодор і Анна Спортон, Михайло і Розалія Лотоцькі, Василь і Анна Яковів;
10.00 дол. Іван і Параскевія Салапата.

листа ч. 1850 - збірщик Ольга Кобзяр, зложили:
по 100.00 дол. Степан і Надія Костики, д-р Н. Кознарська (у пам'ять Мужа бл.п. Ярослава);
75.00 дол. Володимира Гірняк (продажа медалів і тризубців);
50.00 дол. Дмитро Круль;
25.00 дол. Іван Савка з дружиною,
по 20.00 дол. Ірина Качмарська, Едвард і Марія Козаки, О. І. Гарасовські, Б. Висоцький, Р. Мороз, о. д-р Ваврик, Л. і Р. Мусій, Ольга Балан, Ігор В. Козак, С. Салик, Дамян і Люся Поритко, Ольга Кобзяр;
по 10.00 дол. О. і С. Питлярі, Стефанія Пурій, О. і І. Падик, З. і Л. Бобовник, Софія Ґоть.

листа ч. 1851 - збірщик Йосиф Іванчук, зложили:
по 50.00 Маркіян Титла, Володимир і Анна Рак, І. Т. Кулик, д-р Роман Слиж, Евген і Богданна Титла.
по 25.00 дол. Богдан Титла, Варка і Ярема Бачинські, Р. Андрушків, д-р Михайло Шиґера.
по 20.00 дол. Я. і М. Шафранюк, Матвій Гута Ярослав Федір, Б. і О. Михайлів, Мирон Сірий, Володимир і Богданна Слиж;
по 15.00 дол. Богдан Кузишин, Андрій і Оля Іваськів, Т. С. Ванчук, М. і Н. Білоус;
по 10.00 дол. Н. Комарницькі, І. Нинка, Богдан Андрушків, Михайло Куриляк, В. Ґной, Дебайло, Мирон Залінський, Александер Кузишин, Ярослав Вижницький, П. Ґной, Ольга Титла, Юрій Яцусь, С.П. Щур, Наталія (прізвище нечітке);
5.00 дол. Марія Савчак.

листа ч. 1852 - збірщик Андрій Бук, зложили:
500.00 дол. Теодор і Стефанія Лешко;
100.00 дол. інж. М.О. Гнатейко;
по 50.00 дол. д-р Б. Б. Худьо, Н. С. Кравців, Л. А. Лопатинські, А. К. Бук О. Стецура, інж. О. О. Клюфас,
45.00 дол. Слава Ґеруляк;
30.00 дол. Е. Кріль (у пам'ять мужа бл.п. Дмитра);
по 25.00 дол. Я. В. Бачинські, І. Мікулік, інж. Б. Ґеруляк, А. Валько, Х. Овад, д-р І. Л. Мартинець.

листа ч. 1853 - збірщик Амдрій Бук, зложили:
25.00 дол. Л. Погорецька,
по 20.00 дол. В. О. Гнатик, д-р О. С. Андрушків, Е. Плескачевська, інж. В. Левицький, С. К. Шевчук, Г.О. Карапінка, Ю. Х. Бук, Г. Раплея, Я. М. Вижницькі, С. Гук, М. Р. Кріль (у пам'ять Брата бл.п. Дмитра), Б. О. Богославець, д-р Я. Х. Пеленські, інж. Ю.М. Яримович, проф. І.Н. Соневицькі;
по 15.00 дл. О.М. Авдикович, Ю. Х. Ференцевич, В. І. Кардаш;
по 10.00 дол. інж. Я. Д. Бойдуник, д-р В. М. Палідвор, інж. Р. Д. Яримович, В.Фіцалович, О. Никифоряк, о. проф. В. Ваврик, Г. М. Угорчак, Н. Ільчишин, д-р А. Дражньовський, Р. Балан, М. Дурбай, Н. О. Яковів, д-р Е. Котик, д-р І. Макаревич, мґр Р. І. Бабюк, Н. Погребінська, О. Шумило;
5.00 дол. С. Салик.

листа ч. 1854 - збірщик Йосиф Іванчук, зложили:
30.00 дол. Б. Х. Певний;
по 20.00 дол. В. Сафян, Ю. Н. Струтинський;
15.00 дол. Я. Л. Федун;
по 10.00 дол. Т. Пахолок, А. Є. Кухар, С. Вовк.

листа ч. 1955 - збірщик Йосиф Іванчук, зложили:
по 100.00 дол.Саламея Шипорт, Юлія Холевка;
50.00 дол. Ірена Петріе.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмошановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку:
IRS No. 23-74380645
Чеки просимо виписувати на:
St. Sophia Religious Assoc. - Patriarchal Fund
та пересилати на адресу:
7911 Whitewood Rd.
Philadelphia, PA. 19117

У Відні відбулися...

(Закінчення зі стор. 6)

раїнських народних пісень. Під час зустрічі виступали з промовами Б. Ямінський, який привітав всіх присутніх; о. шамбелян д-р О. Остгайм-Дзерович; проф. А. Гнатишин, Ярослав Дужий з Воррену, Миш.,ЗСА, як учасник групи, що приїхала з Америки завдяки організації бюра СКОВП, та Іван Кульчицький з Америки, як представник присутніх членів родини Кульчицьких. Кінцеве слово виголосив ректор папської колегії св. Йосафата в Римі, о. проф. д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ, почесний член СУФА, який подякував голові СУФА та всім членам управи і співпрацівникам за їхню корисну й велику працю, яку вони роками виконують і продовжують мимо численних труднощів.

12-го вересня був точно пропам'ятний день вирішальної битви, що відбулася перед 300 роками. Спеціяльний поштовий штемпель, який австрійські поштарі в цей день вживали на на виставці СУФА, зображував прапор і печать козаків, чим пригадано, що українські козаки відігравали значну ролю в цій перемозі християнського війська перед Віднем. Завершено виставку СУФА т. зв. „козацькою кінною поштою", яку зорганізував СУФА разом з австрійською поштою. Три козаки на конях в гарних українських строях везли спеціяльні листівки, які перепечатали особливим штемплем „козацької кінної пошти", аж до подвір'я генеральної дирекції пошти в центрі міста, при вікнах української церкви св. ВМ. Варвари. Козацькі вершники уставилися перед палатою Ферстель, в якій знаходиться каварня „Кафе Централь"; о год. 3-ій Б. Ямінський, привітавши визначних гостей, ще раз перед численними фоторепортерами, представниками преси та публікою звернув увагу на ролю українських козаків в тих історичних днях 1683 років. Потім міністер Мрквічка передав мішки зі спеціяльними листівками вершникам і офіційно відправив цю „козацьку кінну пошту". Вершники проїжджали головними вулицями і дорогами центру Відня повз катедру св.Стефана і коло української церкви св. ВМ. Варвари. Представники СУФА, які супроводили кіннотників роздавали летючки з короткою історією участи українських козаків у звільненні Відня. Коло год. 3:30 „козацька кінна пошта" прибула до подвір'я генеральної дирекції австрійської пошти, де голова СУФА передав мішки з листівками представникам головної віденської пошти, які опісля на всі листівки прибили ще додатково штемпель головної пошти. Наступного дня велика віденська газета, щоденник „Арбайтер Цайтунг" помістив світлину та великий репортаж про цю „козацьку кінну пошту".

Українську частину святкувань з приводу відсіч Відня закінчено Службою Божою й панахидою в пам'ять тих українських козаків, які перед 300 роками коло Відня воювали за християнську Европу та в пам'ять Юрія Франца Кульчицького. Літургію відправляли о. шамбелян Олександер Остгайм-Дзерович; почесний член СУФА, ректор папської колегії св. Йосафата в Римі, о. проф.д-р Софрон Мудрий, ЧСВВ, і о. сотрудник мгр Франц Шлеґль. Співав хор св. ВМ. Варвари під дириґуванням проф. А. Гнатишина. О. шамбелян Остгайм-Дзерович виголосив проповідь, в якій він підкреслив вагу подій з 1683 року для християнської Европи, і ролю українських козаків та Кульчицького. Після Богослуження відбулося прийняття, на яке генеральний директор австрійської пошти і почесний предсідник СУФА д-р Ібляйс запросив окремим запрошенням представників СУФА та віденської української громади; хор св. ВМ. Варвари разом із своїм диригентом А. Гнатишином і всіх українців з далеких сторін, що прибули на це рідке святкування до Відня.

Прийняття відбулося в чудових бароккових святочних залях генеральної дирекції пошти. Д-р Г. Ібляйс привітав гостей та ще раз погратулював СУФА за організацію всього вже згаданого і виставки поштових марок у каварні „Кафе Централь". З поштового відділу, який там урядував, пішли сотні тисяч листів і листівок з двомовними німецько-українськими спеціяльними штемплями у численні країни світу. Голова СУФА подякував д-рові Ібляйсові за його підтримку для СУФА та за його щиру гостинність, а потім разом з ним і присутнім начальником першої дільниці Відня інж. Гайнріхом Гайнцом роздавав почесні грамоти і відзначки тим філателістам, що виставляли свої експонати під час виставки СУФА. Парох о. д-р Остгайн-Дзерович при цій нагоді вручив генеральному директорові австрійської пошти найновішу платівку хору при церкві св. ВМ. Варвари у Відні з українськими козацькими піснями, що появилася у свій час завдяки ректорові папської колегії св. Йосафата в Римі о. проф С. Мудрому, ЧСВВ. При смачних перекусках та доброму вині в надзвичайно товариській атмосфері закінчилися ці чотириденні величаві святкування віденських українців з приводу 300-ліття відсічі Відня від другої турецької облоги.

У поклоні...

(Закінчення зі ст. 2)

Знаємо, що „Бояриню" тенденційно промовчується і послідовно виключається з усіх совєтських повних і вибраних творів поетки. Ворожа рука Московщини перекручує і фальшує правдивість і національну глибинність у творах Лесі Українки, не було поміщено цієї драми в 10-ти томовому совєтському виданні, бо там Леся Українка ставить П. Дорошенка, як українського національного героя і носія української національної ідеї.

Її ідея національного визволення не мала нічого спільного з ідеями інтернаціоналізму, як це твердять большевицькі критики. Новий соціялістичний „рай", є для поетки „партацтво", там бачить вона велику нову „казарму". Призначення її нації — згинути або вийти з неволі: „котра з тих двох судилась нам дорога?" „Всяка, лише не скніння в ярмі!"

До кінця своїх днів мріяла Леся Українка про боротьбу за визволення України і працювала для того визволення, куючи „гострую зброю". Вона знала, що її „Велет — нарід" встане і розпадуться дроти залізні.

За два тижні перед смертю Леся Українка написала свою останню поему „Велет", вона пише:

„Вщухне Божий гнів,
Минеться Божа кара.
І встане Велетень з землі. —

Розправить руки грізні
І вмить розірве на собі. —
Усі дроти залізні!"

І засвітило нове світло в українській літературі, яке стало творчим національним заповітом, його лишила Леся Українка своєму народові, а через нього людству. Віримо, що вже скоро прийде той день, коли український „Велетень" розірве „усі дроти залізні" і рідний край засвітиться „ясною зорею!"

Засоби...

(Закінчення зі ст. 2)

ньому уряді. Це, однак, виявилося нашою фатальною помилкою. Нікараґуа прямує тепер до тоталітаризму, до централізованої системи". Фернандез зробив висновок, що засоби масової інформації мусять ідентифікувати дійсну природу революційних рухів, а не публікувати поверхові заяви речників цих груп про їхнє відношення до марксистсько-ленінської філософії.

Причини лівих поглядів

Професор університету в Фордгамі Ернест ван ден Гааґ, член Крайової комісії інформації ЗСА, намагався вияснити причини, чому західні засоби масової інформації мають симпатії до радикального тероризму. Він твердив, що захоплення революційними рухами нашої інформації походить з браку віри в себе й почуття вини притаманне студентам університету, які приготовляються до журналістичної кар'єри. Вони, звичайно, походять з нерелігійного середовища, або втратили віру в університеті і тому все секуляризують. Замість уважати себе грішниками, вони мають тільки почуття вини. Замість бажання бути спасенними, вони намагаються спасати світ, цебто попирати революції. Так вчили їх на курсах і вони кріпко вірять в те, що де жорстокість і переслідування, там революція принесе волю і добре трактування людини. Тому, що ці сподівання заступають релігійні переконання, їх нелегко справити досвідом, а в слід за тим і їхні помилки. Досвід, звичайно, не захитує віри.

На маргінесі глибокої аналізи проф. Гаага підкреслюємо, що з університетами, а зокрема зі студіями журналістики, та їхнім професорським складом мусить бути направду щось дуже недобре, коли вони індоктринують студентам атеїстичний лібералізм і симпатії до комунізму, коли професори підтримують радикальні рухи й тероризм.

Комуністична інфільтрація

Владімір Максімов — співвидавець „Континенту" звернув увагу на типове поширювання дезінформацій преси, як ось: „Ярузельський врятував Польщу перед хаосом", „Авантюристична політика Реґена", „Сахаров наївний політик без війська" і т. п. Ці питання взято не з „Варшавської „Трибуни люду", не з московської „Правди", чи чеського „Рудого Права", а з ліберальних публікацій демократичного Заходу. Безсторонній читач зуміє зорієнтуватися на основі розміру абсурду та якости мови, що згадані цитати друкувалися не в комуністичній, а демократичній пресі. Тоталітаризмові пощастило накинути нам спосіб оцінки подій і термінологію: „„Ми вживаємо їхню мову, яка дефініює природу випадків за допомогою діялектики. Пересічний інтелігент заступає серйозну аналізу теперішніх подій такими висказами: „реакціонер", „імперіялізм", „лівак", „екстреміст", „неоколоніялізм" і т. п.

Здоровий відрух кращої частини учасників світових засобів масової інформації збуджує деяку надію, що може ці засоби зревідують свою руїнницьку настанову та ввійдуть на шлях конструктивної дії в користь людства.

Не зважаючи на це, що преса, радіо й телевізія вперто хиляться наліво та бажають на свій лад формувати громадську думку, в останньому часі в ЗСА помітна велика розбіжність поглядів між засобами нової інформації і громадянством. Засоби масової інформації осудили інвазію американських військ на Ґренаду, а народ на основі здорового інстинкту самозбереження подавляючою більшістю схвалив рішення Президента. 27-го жовтня, ц. р., після промови Реґена, проведений телевізійною мережею Ей-Бі-Сі опит виявив, що 86 відсотків громадянства підтримало його запобіжні заходи. Маркантним прикладом тенденційного перекручування правди — це твердження засобів масової інформації, що для американських студентів не було жадної загрози в Ґренаді, а студенти після щасливого повороту до ЗСА рішуче це заперечили.

У 1981 році появився ряд статтей визначних науковців Роберта Ліхтера й Стенлі Ротмана, в яких вони схарактеризували 240 журналістів і видавців найбільше впливових організацій засобів масової інформації. Цей профіль „інформаційної еліти" драматично потвердив її ліберально-ліві погляди. Згадані науковці в 1983 році зробили теж огляд 104 керівників телевізійних програм. Погляди „телевізійної сметанки" та „інформаційної еліти" — ідентичні.

До часу, коли засоби масової інформації стануть на правильний шлях правдомовности й захисту релігійних, моральних і національних принципів, українська спільнота у власному інтересі мусить ставитися до них з якнайбільшою обережністю і критицизмом.

Гості з Арґентини...

(Закінчення зі ст. 1)

інської громади в тій країні, про її розвиток, позитиви і негативи, про відношення тієї громади до загалу суспільства, про невідрадний економічний стан, в якому заборгування Арґентини досягає біля 40 більйонів долярів, а інфляція доходить до 300 відсотків — тенденції, які не можуть не мати впливу на життя українців. Тепер ще долучується нова фаза в політичному житті Арґентини — перебрання влади цивільними політиками від військовиків. Гості теж розповіли дещо про українців в сусідніх країнах, таких як Бразилія і Параґвай.

Щодо враження з IV СК-ВУ не можна було не відчути нотки затурбування з ходу нарад у перших двох днях, але пізніший зворот надхнув їх оптимізмом і надією, що дух єдности буде привернений на тих теренах українського поселення, на яких він в останніх роках навістив громади. Того вони й бажали головному предсідникові д-рові Іванові Флисові та іншим членам Екзекутиви, які в свою чергу запевняли, що й надалі робитимуть все можливе, щоб довести до згоди в громаді на терені ЗСА.

На закінчення відвідин головний організатор Степан Гавриш і головний секретар Володимир Сохан обдарували гостей деякими „сувенірами" та союзовою літературою. При прощанні гості і господарі ще раз побажали собі взаїмно успіхів в громадсько-суспільному житті.

22-га Орликіяда

(Закінчення зі ст. 2)

Із великим задоволенням слідкувалось за доброю та чистою українською мовою молодого покоління, покоління, яке народилось вже у 60-их роках тут на місцях поселення, і батьки яких виїхали з України малими дітьми, або народились вже поза Україною.

Ця зміна, що прийде по нас, поведе успішно громадську працю, але відмінними методами. Це нове покоління, далеке від роздорів, які переживали їхні діди ще в рідному краю, напевно зуміє з'єднатись для спільної діяльности і знайде спосіб пригорнути багатьох із цих, які поволі із різних причин втрачають контакт із українським середовищем.

РЕЧНИКИ ДЕРЖАВНОГО департаменту заявили, що не слід звертати великої уваги на інформацію про виїзд кубинських дорадників, головно військовиків, з Нікарагуа. Розвідчі чинники ЗСА одержали інформацію, що Куба вислала до Нікарагуа новий контингент прихованих молодших і краще вишколених військовиків, завданням яких буде запізнати нікарагуанських новобранців з модерною зброєю, яка щойно надійшла з Куби і Совєтського Союзу. Сандіністи, — говориться у звідомленні американської розвідки, — вирішили розправитись з антикомуністичними партизанськими групами і до цієї боротьби вони включають свіжо набраних вояків.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та зделонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

не пізніше, як вполудне 30-го грудня 1983 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1983 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше, як у П'ЯТНИЦЮ, 30-го ГРУДНЯ 1983 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС

Було чим похвалитись

Рада Народного Мистецтва Ніягарського району в Баффало з року в рік влаштовує вечори народної творчости під назвою народних фестивалів. Участь у фестивалях беруть різні національні групи, що населюють Баффало й околицю. В цьому році відбувається уже 20—ий такий фестиваль. Українська громада завжди бере участь у цих фестивалях.

Цьогорічний український вечір відбувся в неділю, 20-го листопада, в одній із заль стейтового коледжу.

Програма вечора, яку приготовила і якою керувала голова Відділу УККА в Баффало Даша Процик, була поставлена на високому рівні. До того це й різноманітна. Добре виконання і різноманітність окремих точок програми робили український вечір атрактивним. Публіка сприймала програму з захопленням, яке проявлялося спонтанними оплесками, а то й оваційним вставанням з місць. Такими оваціями були нагороджені виступи танцювального ансамблю „Дунай" із Сейнт-Катеринс, Канада, під проводом Ореста Самця. Ансамбль виконав кілька українських танців. Останній „Гопак" був присвячений попередньому президентові Ради Йосифові Мацелякові, який цікавиться українською культурою.

Інші точки програми: сольовий виступ співачки Еми Доценко, сольовий виступ піяніста Івана Доценка, сольовоий виступ скрипаля Григорія Доценка, сольові виступи Давида Біловуса, який виступав і як соліст-співак і як соліст-піяніст. Оригінальну гуцульську оркестру під проводом Михайла Мочерняка, яка внесла до програми багато кольориту, публіка сприйняла з особливим захопленням. Немалою прикрасою програми був хор ОЖ ОЧСУ „Мрія" під проводом диригентки Наталії Процьків-Бабицької. Виконання пісень цим хором було без закиду. Одна пісня заслуговує на особливу увагу. Це пісня „Взяв би я бандуру". Співав її хор при співучасті двох молоденьких бандуристок—сестер Лариси і Миросі Михаськів. Несподіванкою (бо цієї точки в програмках не поміщено) був виступ Гуртка бандуристок і одного бандуриста. Гурток складається частинно з дітей з Баффало, а частинно з Канади. Члени Гуртка: Ганя Сеньцьо, Тамара Тютюнник, Лариса і Мирося Михаськів, Леся і Ірка Конит, Галя Заяць, Роман Шпитковський. Керівники Гуртка—Леся Конит і Роман Шпитковський. Вечір відкрив представник мадярів—Тібор Баранскі, висловивши на адресу українців немало прихильних думок.

Михайло Лоза

Авторський вечір Марти Тарнавської у Філядельфії

Проф. д-р Л. Рудницький, керівник курсу „Українська література в екзилі" при філії УКУ у Філядельфії, відкрив 25-го жовтня ц.р. вечір поетки Марти Тарнавської. У вступному слові він подав цікаві опінії деяких літературознавців про авторку, схарактеризував її творчість, її дві книжки поезій—„Хвалю ілюзію" (1972) і „Землетрус" (1981). Вона нагадує неоклясиків, висловлює філософські думки, в її творах пробивається дух часу, формальна стриманість, серйозна вдумливість. Це синтеза літературних традицій і інновацій. Її „Американський триптих" варто перекласти на англійську мову. В модерній формі вона описує враження з подорожі по Україні. У книжці „Землетрус" вона подала переклади творів 10 чужоземних поеток: А. Ахматової, Е. Дікінсон, Н. Закс, К. Іллаковічувної, Е. Ляскер-Шюлер, М. Мур, М. Павліковської-Ясножевської, С. Плат, А. Рич, М. Цветаєвої.

М. Тарнавська прочитала деякі свої поезії: „Слово про полк ілюзій", „Зальцбург", „Вічно жіноче", поеми про подорож по Україні (Київ, Полтава, Львів, Крим) й інші.

Після того розвинувся цікавий діялог між проф. Л. Рудницьким і авторкою. Він поставив їй низку питань про генезу й лябораторію її творчости. З її відповідей присутні довідалися, що вона з дому Сеньківська почала писати віршики на родинні святкування вже в 10-му році життя, друкувалася від 16-го року. Тому що її батьки працювали на польських землях, вона перебувала у свого вуйка, поета Лева Яцкевича, що помагав їй у поетичній творчості. На 15-му році життя пізнала Остапа Тарнавського, що мав великий вплив на її творчість своєю вимагливістю. Її улюблені поети: Антонич, Клен, Гординський, Осьмачка, Рільке.

Поетична творчість не „катарзис", „очищення", допомагала знайти душевну рівновагу, створювала емоційні пережиття. Свої вірші вона „виронцувала в голові" під час проходів, часто переробляла їх, змінялa. Перешкодою у творчості був брак часу, професійна праця в бібліографії. Писала вона короткі оповідання англійською мовою, перекладала свої вірші на англійську мову, одначе трудно бути двомовною письменницею.

Поетам потрібно багато самотности, тому не можуть вони брати участи у громадському житті. Зрештою, друкування своїх творів у пресі—це теж громадська праця. Коли Винниченко став політиком, то перестав бути письменником.

Поезія—це для авторки автопсихотерапія, „катарзис". До душі авторки промовляють: Ліна Костенко, її ровесниця, Святослав Гординський, Б. Нижанківський, а з чужих поетів Рільке—поет для всіх часів і мов.

Біля 50 присутніх розкупили її книжки і ще довго гуторили при каві й солодкому.

І. Д.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Л. КАНЕВСЬКИЙ РОЗПОВІДАЄ ПРО НАЙСИЛЬНІШУ ФУТБОЛЬНУ ДРУЖИНУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

„...Ми ніколи не кривдимо змагунів, прагнемо знайти шлях до їхніх душ,—говорить Геннадій Жиздик (провідник „Дніпра"),—допомогти кожному виявити найкращі якості, віддати дружині все. Жиздика змагуни „Дніпра" називають „тато". Мабуть, досить цього одного слова, щоб зануритися в атмосферу, в якій сьогодні живе дружина.

Бувають, звичайно, між змагунами незгоди, і тоді вони говорять: „Підемо до тата. Як він скаже, так і буде". Згадаємо ще про тих, хто грав в чемпіонському сезоні в складі „Дніпра": воротар Сергій Краковський. Тренер дружини Володимир Ємець вважає його найстабільнишим серед усіх інших, бо він не винен у жодній поразці. Був він колись в складі резерви київського „Динамо". Перспектив там не мав жодних. А в „Дніпрі" повірили в нього, відразу включили до основного складу, і Краковський віддячив самовідданою грою. Тривалий час хворіли оборонці Олександер Лисенко і Петро Кутузов. Можливо в іншій дружині на них поставили б хрест. А в „Днепрі" не квапилися розлучатися з тими, хто не один рік вірою і правдою служив клюбові. І наприкінці сезону обидва довели, що є ще порох в їх порохівницях. У трьох дружинах вищої ліги побував здібний напасник Олег Таран, якому ще в юнацькому віці пророкували велике майбутнє, поки знайшов свою. Ні в Києві, ні в Одесі, ні в ЦСКА (Армія) його нестандартний талант не розкрився. А в „Дніпрі"? Всі, думається, бачили „чашові" змагання чемпіонату між дніпропетровцями і московськими спартаківцями, бачили три незабутні голі Тарана.

Напасника Олександра Погорєлова до „Дніпра" з клюбу „Колоса", де він уже закінчував футбольну кар'єру, привели з собою Ємець і Жиздик. І раптом виявилося, що не настав час вішати йому футболівки на цвяха. У „Дніпрі" відбулося друге народження цього змагуна. Помічники Володимир Устимчук і Олег Серебрянський. У дружинах, в яких вони виступали перед приходом до „Дніпра", нічим особливим не відзначалися, ніколи їхні прізвища не називалися серед найкращих. Звичайні рядові футболу. І якою ж гарною стала їхня гра в дніпропетровській дружині, які чудові здібності знайшлися у кожного з них. Чи ніхто раніше їх не помічав? Нічого не втратив і Микола Федоренко, повернувшись у рідні краї, як, до речі, повернулися згадувані Устимчук з Тараном, що також родом з Дніпропетровщини. Для Федоренка сезон був не з кращих. Дошкулювали контузії. Але й він зробив внесок у чемпіонство дружини. Чи не правда, подібні долі у більшості футболістів, яких я назвав? За вийнятком Федоренка, ніхто з них в інших клюбах не перебував на провідних ролях. А в „Дніпрі" вони знайшли себе, відігравши разом головну ролю. У цьому і є, не побоюсь сказати, мудрість тренерів.

У не такому вже далекому минулому в „Дніпрі" орієнтувалися на приїжджаючих футболістів, і всі поневірення дружини випливали з цієї причини. Тому такою плідною виявилася думка Ємця і Жиздика повернути в рідні пенати Тарана, Устимчука, Федоренка. А тут ще й власна школа почала давати поповнення. І які! Помічник Геннадій Литовченко і напасник Олег Протасов—кандидати до збірної СССР.

У зрілих змагунів зросли Віктор Кузнецов і Володимир Лютий, набирається досвіду Юрій Миргородський. Своїми стали в дружині, запрошені з нижчих ліг Андрій Ділай (з Сокаля) і Сергій Пучков. На підході нова молода група—Багмут, брати Червоні, Назаренко, Кудзієв, Шаріппо.

Не тільки провідник дружини, старший тренер і змагуни кували золоті медалі. Шлях до них торували теж тренери Анатолій Азаренков який є першим помічником Ємця, Леонід Колтун—колишній воротар „Дніпра", який сумлінно вчить воротарського мистецтва молодих. Не можна не згадати й лікаря дружини Миколу Чернища, масажиста Вячеслава Чебанова, шоферів Олександра Щербину, Анатолія Гладченка.

А скільки робить для них, для дружини, адміністратор Роман Конафоцький, чий робочий день починається і закінчується опівночі! Він сам колись грав в „Дніпрі" правим оборонцем і не уявляє собі життя без рідного „Дніпра"... Підвищене почуття відповідальности повна мобілізація духовних і фізичних сил і, основне, сучасна гра з наголосом на атаку принесли „Дніпрові" золоті медалі... Така вона, дружина-лідер нашого футболю цьогорічного сезону... Такий він десятий чемпіон!"

Подав (от)

„ДНІПРО" ДНІПРОПЕТРОВСЬК-ПЕРШУН ТУРНІРУ В МАРОККО

У другій половині листопада 1983 року відбувся в місті Касаблянці турнір копаного м'яча, в якому між іншими взяли участь нові чемпіони СССР, футболісти Дніпропетровського „Дніпра". Цей турнір був присвячений Дню незалежности Марокко, незалежности, за яку бореться з російськими імперіялістами ввесь український народ, в тому числі й українські спортовці. Цікаво, що на цей турнір спортові політруки погодилися пустити українських футболістів, які, відзначуючи це свято ще недавньої колонії, тепер незалежної держави, мали можливість порівняти стан сучасної України зі станом Вільного Марокко.

У півфінальній зустрічі „Дніпро" перемогло сильний клюб „Раджа" 2 : 0. Переможні голі для „Дніпра" стрілили Погорєлов і Таран. У фіналі українські футболісти завдали поразки чемпіонові Марокко, клюбові „Аль Магріб аль Фасі" мінімальним вислідом 1 : 0, і таким чином стали першунами цього святкового турніру.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ФОНОК, член УНС Відд. 383 ім. Свв. Петра і Павла в Бриджпорті, Па., помер 12-го листопада 1983 року на 68-му році життя. Нар. 1916 року в Нортгемптон, Па. Членом УНС став 1942 року. Залишив у смутку дружину Елизабет, синів Івана, Роберта і Томаса; десять внуків і п'ять сестер. Похорон відбувся 16-го листопада 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Кінг оф Прассія, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Йосиф Хома, секр.

ІВАН КУТНИЙ, член УНС Відд. 277-го ім. св. Івана Хрестителя в Гартфорді, Пя., помер на 78-му році життя. Нар. 1905 року в Батьків, Броди, Україна. Членом УНС став 1961 році. Залишив у смутку дружину Фрузину, двоє дітей і шість внуків і кузина. Похорон відбувся 3-го листопада 1983 року на цвинтарі в Гластонбури, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
Семен Кравець, секр.

ЛЕОНІЯ ОЛЕКСИШИН, член УНС Відд. 397-го ім. св. Ольги в Філядельфії, Па., померла 10-го листопада 1983 року на 78-му році життя. Нар. 7-го травня 1905 року в Хмелівці, пов. Теребовля, Зах. Україна. Членом УНС стала 1949 року. Залишила в смутку мужа Івана, дві дочки — Ольгу і Надю з родинами; сестер Анастазію і Евстахію; брата Антона; внуків: Богдана Головецького з дружиною Регіною, Ярослава і Марту Булик і правнука Миколу Головецького. Похорон відбувся 15-го листопада 1983 р. на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Її Пам'ять!
Михайло Нич, секр.

МИХАЙЛО ЗАПЛІТНИЙ, член УНС Відд. 206-го Т-ва „Запорізька Січ" у Вунсакеті, Р.І., помер 12-го листопада 1983 року на 86-му році життя. Нар. 15-го квітня 1897 року на Україні. Членом УНС став 1921 року. Залишив у смутку дочок: Анну Ренчук, Ольгу Заплітну і Сильвію Еверет та одну внучку. Похорон відбувся 14-го листопада 1983 року на цвинтарі Юніон, в Норт Смітфілд, Р.І.

Вічна Йому Пам'ять!
Леон Гардінк, секр.

ТАТЯНА КУЛЯС, член УНС Відд. 291-го ім. Тараса Шевченка в Клівленді, Огайо, померла 2-го листопада на 63-му році життя. Нар. 30-го березня 1920 року в Дорогові, Станіславів, Україна. Залишила у смутку мужа Йосифа; синів Михайла і Йосифа; дочок Ольгу, Сузен і Гері та шість внуків. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо.

Вічна Її Пам'ять!
Віра Напора, секр.

ВАСИЛЬ МАДЕЙЧУК, член УНС Відд. 21-го в Джансон Сиzті, Н.Й., помер 29-го червня 1983 року на 69-му році життя. Нар. 1914 року в Волі Матяшовій, повіт Ліско, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Евгенію; дві дочки і зятів: Лідію і Биллі Какс, Марусю і Івана Косаків; п'ять внуків та брата в Польщі. Похорон відбувся 1-го липня 1983 року на цвинтарі Вестал Гіллс Меморіал Парк у Вестал, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Зенон Василов, секр.

ПЕТРО СОВИЧ, член УНС Відд. 161-го ім. св. Василія в Ембриджі, Па., помер 15-го листопада 1983 року на 76-му році життя. Нар. 12-го липня 1907 року в Пенсильванії. Членом УНС став 1946 року. Залишив у смутку дружину Олену, синів Петра і Павла, дочку Патрицію і дві сестри. Похорон відбувся 18-го листопада 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембриджі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

АНДРІЙ ЧУБАТЮК, член УНС Відд. 397-го ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., помер 1-го листопада 1983 року на 74-му році життя. Нар. 17-го серпня 1909 в Турадах, Стрий, Україна. Членом УНС став 1953 року. Залишив у смутку дружину Марію, синів Віктора і Миколу та дальшу родину. Похорон відбувся 4-го листопада 1983 року на цвинтарі Елмвуд Парк в Рівер Гров, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Семків, секр.

ІВАННА ГАЛЬМА, член УНС Відд. 281-го ім. Т.Шевченка в Байоні Н.Дж., померла 6-го листопада 1983 року на 61-му році життя. Нар. в Німеччині. Членом УНС стала в 1966 році. Залишила в смутку мужа Василя і трьох синів. Похорон відбувся 9-го листопада 1983 року на цвинтарі Святого Хреста в Арлінгтоні, Н.Дж.

Вічна Її Пам'ять!
Мирон Сірий, секр.

ЮРІЙ ПОРОХНЯК, член УНС Відд. 219-го ім. М.Грушевського в Нюарку, Н.Дж., помер 15-го листопда 1983 року на 91-му році життя. Нар. 1893 року в Україні. Членом УНС став 1924 року. Залишив у смутку сина Евгена і п'ятеро внуків. Похорон відбувся 17-го листопада 1983 року на цвинтарі в Нортгемптоні, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Марія Т. Юров, секр.

МАРІЯ СТАНЬКО, член УНС Відд. 368-го ім. Миколи Лисенка в Маямі, Фла. померла 2-го листопада 1983 року на 80-му році життя. Нар. 1903 року. Членом УНС стала 1962 року. Залишила в смутку сина Мирона.

Вічна Її Пам'ять!
Управа.

АННА ШАБАТУРА, член УНС Відд. 53-го ім. св. Миколая в Пітсбургу, Па., померла 13-го жовтня 1983 року на 93-му році життя. Нар. 1890 року в Україні. Членом УНС став 1935 року. Залишив у смутку дочку Марію Муран і дві внучки. Похорон відбувся 17-го жовтня 1983 року на парафіяльному цвинтарі у Пітсбургу, Па.

Вічна Її Пам'ять!
Секретар.

РОЗА СИДОРИК, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., померла в жовтні 1983 року на 82-му році життя. Нар. 6-го січня 1901 року в Україні. Членом УНС стала в 1923 році. Залишила в смутку сина Миколу, доньок Анну і Олену, шестеро внуків і двоє правнуків та дальшу родину. Похорон відбувся 15-го жовтня 1983 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна Її Пам'ять!
В. Семків, секр.

КАТЕРИНА ЛЕШАК, член УНС Відд. 163-го Т-ва „Єдність" в Філядельфії, Па., помер 8-го жовтня 1983 року на 57-му році життя. Нар. 1926 року в Німеччині. Членом УНС стала в 1954 році. Залишила в смутку мужа Миколу; синів Романа з родиною і Степана, братів Бернарда і Альойзія з родинами; шваґрів Юрка і Василя з родинами; трьох внуків та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 12-го жовтня 1983 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Т. Дула, секр.